Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 86 (4411). ШОАТТА, 22 июль, 1967 шу. Мах 2 кеп.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПРОИЗВОДСТВО ДЕГIААХАРО ХЬАЯЙ СОВЕТСКИ ХАЛКЪА МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАЛ-ТОРОИ КУЛЬТУРЕИ ЛАКХЪЕРГЙОЛА ЧIОАГIА БАЗА.

ПРОМЫШЛЕННОСТЕРЧЕИ ГIИШЛОШЪЕЧАРЧЕИ БОЛХЛОЙ РЕАЛЬНИ ДОХОДАШ 1913 ШЕРАЦА НИЙСЙИЧА 6,6-зза ДУКХАГIА ХИННАЙ 1966 ШЕРА, БОЛХ БЕЧА ЦХЬАН САГА ЛОАРХIАШ ЙОЛА АХАРХОЙ РЕАЛЬНИ ДОХОДАШ — 8,5-зза.

(Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисаш тIара).

Я Л А Т — ДАЬХЕННА!

Массадолча наькъашка гIолла приемни пункташкахьа уд ялатех етта йола машинаш. Алхха укх тIеххьарча цхьан дийнахьа республика боахамаша дIачуеннай 4200 совгIа тонн ялата. ХIаьта 20-ча июле кхаччалца дIачуденна дерригa ялат 69.758 тонн да. План 89,4 процент кхоачашъяьй.

Дог гIаддуг наурски ахархой башха - дикача толамаша. 5200 тонн йохка езача метте цар паччахьалкхенга ехкай 10331 тонн ялата. Дукха хIама ца эшаш ши план!

Планал совгIа тIа-тIа дукхагIа дIател ялат Надтеречни боахамаша. Эггара тIехьарча дийнахьа цар дIачуеннай 1025 тонн— кхыча районашачул дуккха а дукхагIа.

Халача хьалашка чуэца дезаш хул ялат — каст-каста делхача догIаша сецаду кхашкара балхаш. Цхьабакъда, хIара сахьат а ха зехьа ца йоаеча, техниках кхетамца пайда эцача моттигашка гIулакхаш толаме лел. Халахете а, иштта дика вIаштIехьа массанахьа а даьхадац балхаш. Ялаташ чуэцарах дIачудаларан мело ю Шаьла, Наьсарен, цхьайолча кхыча районий дуккхача боахамашка.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЯЛАТ ДОХКАРА ПЛАН УКХ ТАЙПАРА КХОАЧАШЪЯЬЙ КЪАЬСТ-КЪАЬСТАЧА РАЙОНАША

Наурски	198,7
Надтеречни	134,2
Гудермеса	118,4
Урус - Мартана	117,8
Шелковской	116,5
Грозненски	88,8
Сунженски	63,5
Ачхой-Мартана	59,6
МалгIабика	56
Шаьла	45,4
Наьсарен	1,6

С А Л О I А   Ш И   Д И

Дерригa вай мехка хьадеш мел дола хIама сага духьа, цунна йолча гIойленна деш да. Вай парте а Советски правительства а халкъа вахара хьал тоадара деча дуккхача гIулакхех цаI да КПСС XXIII съезда решенех чакхдоаккхаш дола мехка городашкареи болхлой поселкашкареи промышленни предприятеш, организацеш, учрежденеш ши салоIа ди а долаш долча ихе балха ден кIирага яхар. Балха керда режим цхьатарра пайдана я къахьегамхошта а паччахьалкхенна а. Цу режимах болх беш хилча, цкъа-дале, чIоагIа кхое йиш я электроэнерги, доагор, кхыдараш, шоллагIа-дале кIиранна ши ди мукъа хилча наха дикагIа салоIаргда, деша а дезала йоакхо е а дикагIа торо хургъя.

Вай республике эггара хьалхарча йолаеннай кердача пятидневках болх бе Наьсарера «электроинструмент» завод. Грознера кога гIирс бу фабрика, макаронни фабрика, массехк сберегательни касса, кхыяраш. Ши салоIа ди долча балха кIирага довларах дикка беркат даьннад производства эффективность дIахо лакхъяра, къахьегама овсарле алсамъяьккхара, продукци дикал тоаяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара. Цхи балха ди долча кIирага яьннача предприятеша толамца кхоачашъю производственни заданеш, тоалу экономически хьокхамаш. ХIаьта предприятей болхлой дег тIара раьза ба кердача балха режима.

Къаьстта раьза ба кхалнах. Ши салоIа ди хиларах цар йиш я шоай цIенна эшар де а лерттIа салаIа а.

ХIанз республика ерригача предприятей, организацей, учрежденей болхлойн гIулакхера нахи ши салоIа ди долча балха кIирага бовла кийчлуш ба. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси Министрий Советои чIоагIъяьча календарни планах 1967 шера август бетта массанахьа чакхбала безаш ба из болх. Цу гIулакха тIаерзае еза хIанз ерригача партийни, советски, профессиональни, комсомольски организацей, ерригача общественноста уйла, хIана аьлча цига даь гIалаташ тIехьагIа чIоагIа новкъа хургда. Предприятеша меттел, городийн болхлой поселкайн транспорто, торгови сето, деша даха ха йоацача берийн культуран учрежденеша хьовзам боацаш болх бергбола гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Кердача балха кIирага даьннача хьалхарча дийнахьа денз лорадагIа ца бувлаш, графиках бе беза болх.

Ала дезаш да, КПСС обкома бюрос, министрий советo, облсофпрофо шоай соцам тIа белгалдаьккхача тайпара, Министерствашa, ведомствашa кердача балха режимага довлара кийчо еш тоъал балхаш дaь хилар. Керттерча производственни фондех пайда эцилга тоадара, къахьегама овсарле лакхъяра, промышленни продукци арахецилга алсамдаккхара, транспорта болх тоабара, кердача хьалашка салаIара наха эшараш Iалашдара де деза гIулакхаш белгалдаьхад. Цхьабакъда, ши салоIа ди долча кIирага довлара хIанз а боконца кийчо яь яьннац. Цхьайолча предприятей, организацей, учрежденей кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша тесса лелаъу кердача хьалашка болх бара кийчо яра гIулакх.

Къаьстта ала доагIа из транспортни организацех. Дукха жалобаш ух города транспорта балхах, къаьстта эсала бу цо болх Iуйрийна нах балха болхачеи сарахьа уж балхара чубоагIачеи хана. Из гIулакх теркалде а нах дIа юха кхувлара гIулакх тоаде а деза города транспортни боахама кулгалхоша.

Бахача наха культурно салаIара эшаш дола хьалаш хьадара партеи правительстваи чIоагIа йоакхоеш хилар бахьан долаш, вай республика городашкеи болхлой поселкашкеи йолаш я къахьегамхошта мукъача хана салаIа моттигаш. Цар мукъагIа я шортта библиотекаш, клубаш, культура дворецаш, паркаш, спортивни гIирсаш, кхыдараш. Городал арахьа салаIа безам барашта дIабаха моттигаш а тIаховша транспорт а я. Предприятешка социально-культурни мероприятешта лаьрхIа къаьстта фондаш хиларо кхы а чIоагIъю культурно салаIара материально-технически база.

Цхьабакъда, хьалаш дика хиларах кхоачам бац дика салоIилга вIаштIехьдаккхара. Кердача хьалашка кердача тайпара вIаштIехьбаккха беза клубий, паркай, спортивни площадкай, кхыча учрежденей болх. Ала дезаш даьбахача нахага культурно салаIийтара оарцагIъяла езача дуккхача учрежденеша, шоай декхараш лерттIа кхоачашдеш ца хилар. Царна хет шоаш болча хьабаьхкарашца мара шоай болх бе ца безаш санна. Цар декхар да культурно салаIара нах дукхагIа юкъеозар, тайп-тайпарча формаех пайда а эцаш социалистически культура беркат мамогга дукхагIа нахага дIакхачийтар. Тематически сайренаш яр, лекцеш ешар, концерташ уттадар, выставкаш яр, нах бахача моттигашка диспуташ яр санна йола формаш шерра юкъейоалае еза.

Мукъача шин дийнахьа дукха хIамаш де йиш я — кердача кинофильмага е спектаклага хьажа, Iам тIа лувча ваха е городал арача беша болх бе, чкъаьрий лувца, сакъердаме книжка деша е учебника тIа хьажа. Долла хIама де кхоачам болаш я ха, нагахьа цунах кхетамца пайда эце. Де дезар — транспорто, магазинаша, столовеша, бытови гIулакхаш деча предприятеша болх эсала барах наьха йовргйоаца гIулакх вIаштIехьдаккхар.

Кердача хьалашка наха эша гIулакхаш деча предприятей, учрежденей балха режим хийца ца Iеш, цар болх чIоагIа тоабе беза. Шоашкара гIулакх эшаш венача сага сий де, цунна эшар [illegible] де деза цу учрежденеша. Нахаца Iымерза, царна [illegible] хьожаш, ше цу гIулакх культурно деш хилар хIара кондуктора, тика чу латтача болхлочун, афицианта, кхычар керттера служебни декхар да.

КПСС XXIII съезда решенешка хьежжа ши салоIа ди а долаш долча балха кIирага довлар лоархIаме социально-экономически гIулакх да. СалоIа ха дукхагIа хилийтар, цунах кхетамца пайда эшар вай общества керттерча декхарех цаI да. Партийни организацеши общественности оарцагIъяла еза болхлочун хIара салоIа ди хоза, сакъердаме, пайдана хилийтара.

ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

ФУАШ ШОРТТА ХУРГДА

Юбилейни шера дика къахьегаш ба Ермоловски коа тIара оалхазараш леладераш: шера планага диллача 145 эзар фуъ дIадала дезача 150 эзар фуъ дIаденнад цар. юкъера лаьрхIача 6 бетта хIара яхкача котама тIехьара 96 фуъ гулдаьд цар.

Массазза а санна хьалхарча моттиге латт Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат йола коммунист Нина Олюнина. Цо хIара яхкача котама тIехьара дIадахача ах шера 123 фуъ гулдаьд, шера гулде дезар (тIаийцача декхарга диллача) 170 фуъ долча. ШоллагIча моттиге латт ше лелаеча хIара яхкача котама тIехьара юккъера лаьрхIача 116 фуъ гулдаь Валентина Плаксина. КоалагIча моттиге я хIара яхкача котама тIехьара 110 фуъ гулдаь Шаипова Кхокха. Фуаш гулдара план гаьнна тIеххоачашъяьй иштта коа тIара оалхазараш леладеча Лазарева Марияс, Ахмадова Хьалипата, Бурцева Валентинас. Цар шоаш лелаеча хIара яхкача котама тIехьара юккъера лаьрхIача 106 фуъ гулдаьд.

Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара цIей сийна паччахьалкхенна фуаш дIадалара шера план 10 бетта кхоачашъе лаьрхIад совхоза коа тIарча оалхазараш леладераша.

Я. ЦУЕВ.

КХЫ А ДОККХАГIА ДЕКХАРАШ ТIАЙИЙЦАД

Самардийнахьа, 20 июле, «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей профсоюзно - боахама актива собрани хилар Грозне. Цига дийцар «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара сийна мехкдаьтта чакхдоахараша тIаийца социалистически декхараш кхоачашдарах» дола дош. Цу хьакъехьа доклад яьча объединене керттерча инженера В. В. Серова белгалдаьккхар предприятей коллективаша хьалхарча ах шера болх дика баь хилар, паччахьалкхен планал совгIа 2440 эзар сома маьха продукци цар арахийца хилар. хIаьта из тIаийцача социалистически декхарел шозза дукхагIа хилар а. БIарчча хьайийцача объединене гIолла 214 эзар сома кхом баьб, къахьегама овсарле 1,5-зза алсамъяьккхай, хIаьта из а тIайийцача декхарел кхозза тIех я. Дикка тIеххоачашдаьд дизельни доагор, мехкдаьтта сийрда продукташ арахецара хьакъехьа тIаийца декхараш, продукташ йоаш хилар 8 эзар тонн хинна ца Iеш лохдаьд.

Юбилейни шера социалистически декхараш кхоачашдара эггара дикагIа болх баьб Грозненски химически комбината. Грозненски крекинг-завода коллективаша. Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесарь нов. Воробьев, нефтемаслозавода вокккхагIа волл оператор нов. Должиков, дукха а кхыбараш.

Пренеся къамаьлаш даьча собранено доакъашхоша шоай коллективашта карагIдийнараш дувцарал совгIа объединене кулгалхошкара а профсоюза обкомагара а дIадехар тIехьаюсача предприятейн установкайн коллективашта цIенхашттагIа новкъостал лоаттаделга. Иштта, крекинг - завода вокккхагIча оператора нов. Гречкина белгалдаьккхар объединене бедал лоаттаяра планаш нийса уттаеш ца хиларах ше болх беча установкана эшачул хIара бетта 15—20 процент кIезигагIа из хьежаелга. Цу установка даькха дизельни доагор бедала резервуарашка я детташ, цар чура юха а чакхдаха лоалахарча установкага яхийта моттигаш а нийсъеннай, установка каст-каста сецаьй продукци чуйотта мукъа резервуараш ца тоъарах. Царех тарра дола гIулакхаш шоайцига а нийслуш хилар белгалдаьккхар Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора нов. Невежина а.

ТIаийца социалистически декхараш кхоачашдара коллективай камаьхала ювлаш хилар, долаш дола кхоачамбоацараш дIадаьхача уж кхы а толамегIа кхоачашде йиш хилар дувцаш собране къамаьлаш дир иштта нефтемаслозавода механика нов. Гурвича, «Нефтехимзапчаста» завода директора нов. Авакова, химкомбината полиэтилена цеха начальника нов. Романова, производственно -товарни контора завкома председатела нов. Сямрикова, «Грознефтехимремонтстрой» треста вIашагIтехача постройкома председатела нов. Мельникова.

Актива собране массава раьза а волаш тIаийшар Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна дола кхы тIа а лакхдаь социалистически декхараш. Цар тIа белгалдаьд планал совгIа 2,5 миллион сома продукци арахецилга, цу даькье эзар тоннаш дизельни доагор а иштта мехкдаьтта сийрда продукташ а йолаш.

С. ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа производственни балха отдела заведующи.

РЕСПУБЛИКАНСКИ СЕМИНАР

Селхан политически дешара ЦIагIа чакхъяьлар КПСС обкомо гулъяь шин дийнахьара идеологически болхлой республикански семинар. Парте горкомийн райкомийн пропаганди агитацеи отделий заведующеша, политически дешара кабинетий заведующеша, пропагандисташа, пропагандистий районни семинарий кулгалхоша, «Знание» яхача общества районни организацей политинформаторий советий, секцей председателаша ладийгIар «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисий материалех лаьца йийшача лекцешка.

Семинаре дакъа лоацаш хиннарашта хьалхашка лекцеш йийшар: пединститута вокккхагIа волча преподавателя М. М. Беляева — «СССР-е социализм йизза а хьаламболлаш а котъялар — дерригдунен-исторически лоархIаме итог»; КПСС обкома лектора В. М. Ахматукаева — «Социалистически производство дегIаахари халкъа материальни хьал-торо айялари»; мехкдаьтта институтa вокккхагIа волча преподавателя Г. Я. Голева —«Социализма духовни культуреи къахьегамхошта коммунистически кхетам балари»; Шаьла районa прокурора Ю. Б. Кригера — «Советски общества социальни структуреи социалистически демократи дегIаахари»; КПСС обкома лекторски группа кулгалхочо В. А. Губина — «Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци дунен революционни процесс дегIаахари».

РСФСР «Знание» яхача общества лектора С. А. Барановске довзийтар хIапзара дунен халкъашта юкъера хьал.

Ше къамаьл деш КПСС ЦК Тезисашта пропаганда яра методически рекомендацеш елар КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела Э. И. Лина.

Семинаре дакъа лоацаш мел хиннарашта лекцей, докладий, беседай тематика а хIаьта иштта вай парте лоархIамегIча документа материалех лаьца теоретически конференцеш яра йсла методически разработкаш а елар.

ХАЛКЪИЙ-ВЕЖАРИЙ ЙОХАРГЙОАЦА ЦХЬОАГIО

Столица общественноста торжественни собрани

МОСКВА, 20 июль. (ТАСС). Польша юхаметтаоттаяра Денна хетаяьяр столица общественноста торжественни собрани.

Зале гулбелар къахьегамхой викалаш, Iилман культуран деятелаш, советско - польски доттагIала Общества членаш, журналисташ. Президиуме — КПСС ЦК секретарь Ф. Д. Кулаков, СССР Министрий Совета Председатела заместитель В. А. Кириллин, советско - польски доттагIала Общества Централни правлене председатель, СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета председатель Н. В. Спиридонов, кхыбараш. Царца цхьана — Советски Союзера Польски Халкъа Республика посол Э. Пшулковский.

Собрани хьайийллар КПСС МГК секретара А. М. Калашникова.

Доклад йир ВЦСПС секретара Т. Н. Николаевас.

ХЬИНАР АЙДЕННА...

Грозненски крекинг-завода массайолча производственни участкай коллективаша къахьегамеи политически хьинар айденнача хьалашка Iомаю «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарах» йола КПСС ЦК Тезисаш. КIоаргга бовза гIерт уж вай хьамсарча парте кулгал а деш советски халкъо ах бIаь шера хьабена никъ. Цу лоархIамерча документацара коллектива безам теркал а беш, завода парткомо 55 политинформатора тIадиллад Тезисаш къахьегамхошта кIоаргга дIайовзийтара декхар.

Боккхача бехктокхамца кхоачашду цар из лоархIаме декхар. ХIаналехьа Тезисай ши раздел кIоаргга дIайовзийтай завода технологашта политинформатораша Степахин Олег Михайловича, Захаренко Петр Степановича, Божко Александра Ивановнас. Тезисий чулоацам айхха бувз тахан завода коллективана хьалхашка латтача декхарашца, дадувгIараш тIахьех Сийлахь-йоккхача Октябра сийна тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара.

Л. ЮСУПОВ.

ТАСС-а ЗАЯВЛЕНИ

Израила ОАР-а, Иорданеа, Сирена, Iарбий кхыча паччахьалкхенашта духьала дIахо а леладеча провокационни гIулакхаша а Кхерамзлен Советеи ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сессеи дуккха решенеш Израила правительства чIоагIа телхаеш хиларца а дувзаденна ТАСС-ана тIадиллад укх тайпара заявлени елга.

Израила ше лоаллахарча Iарбий мехкаштеи халкъаштеи духьала йолаьча агрессе наькъа тIара яла безам болаш яц, дIахо а телхаду дунен халкъашта юкъерча бокъон элементарни боарамаш, хам бац ВIашагIкхийттача Къамий Организаце решенейи дунен общественни мненеи яхаш йола керда-керда факташ кхухь хIара доагIача дено.

Детташ дола герз соцадара хьакъехьа яь Кхерамзлен Совета решенеш йоллашехьа а, уж решенеш тIаийцачул тIехьагIа израильски бIунаша цкъа санна дуккхаза а герза низаца доккхий довнаш даьд Суэцки канала зоне, авиаци, артиллери, танкаш юкъе а йоахаш. Эггара тIехьагIа цу тайпара тIема провокаци йир 14—15 июле, городашта Эль-Кантарана, Фердана, Исмаилияна йоккхий топаши минометаши чуйийттача а хIаьта израильски самолеташ г. Суэцна бомбаш чуетта гIийртача а хана. Чудийттача герзои бомбашеи маьлша бахача нахах нах боабаьб. Цхьаккха хIамах эхьи бехки ца хетача израильски военщино хьалхьелеча цу тайпарча хIара довно шерарача масштабах тIом юха хьар кхерам тIабоссабу, кхерам тIатуве Гаргарча Малхбоаленерча машараи дунен хьалкъашта юкъерча кхерамзленнеи.

ТIа-тIа дикагIа гучадоал, израильски бIунаш укх шера 5-ча июче царга хиннача позицешка кхаччалца сов чехка юха тIехьашка доахилга оттадеш йола ООН-а решенеш тIаэшара Израиль а цунна тIехьашка латта США-и цхьаццайола кхы гайна империалистически державаш а цу-духьа духьала хилар, Iарбий мехкех латача хана шоаш лийрхIараш — наьха мехкаш дIалувцара империалистически уйлаш цар йита ца хилар е йита безам болаш а уж ца хилар.

Ше дIалийпача Iарбий лаьтташка Израила леласча ерригача акцеша тешал ду, уж лаьтташ шийн караде-заде гIерташ Тель-Авива хилара. Ница вIашагIъехк массаза а цига баьхача Iарбашха болча наха дракоиовски порядкаш уттаеш йола израильски оккупационни администраци. Террорен кхерамеи методашца бIаьш эзараш Iарбий лелхабу Газа районерча, Иордане малхбузехьарча даькъа тIарча, Иерусалимерча, кхыча районашкарча шоаш баьхача шоай моттигашкара. Дунен халкъашта юкъерча бокъонах вIалла дош ца хетар да г. Иерусалима Iарбий даькъа бокъонца аннекси яра хьакъехьа израильски парламенто решени яр. Из дIалацар шозза ховдамболлаш харцахьа лаьрхIад ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сессе. Цхьабакъда, дукха а дукхагIа йолча паччахьалкхенаша — дунен халкъашта юкъерча цу организаце членаша тIаьйна, ООН-а уж решенеш хIанз а теркаль-еш яц Израила правительство.

Израила паччахьалкхенах шоай герз даьца империалистий бокъонца йолча уйлай хьакъехьа теттара нийса тешал ду дIалийпача Iарбий територеш тIара Iалама рузкъаш лочкъаде кийчлуш хилар хьахьюккхача факто а. Израила правительстваи дунен халкъашта юкъерча монополешца айхха ювзаенна йолча израильски частни компанешеи хIанзле а хьакхайкадаьд Синайски ах гIайрен тIарча мехкдаьтта доаллача моттигашта эксплуатаци йолае безам болаш шоаш хилар. Израила агресси бахьан долаш юкъахбаьккха латт Суэцки канала болх.

Цу тайппара, дукха ха йоаццаш а тIехьа гитлеровцаш зуламашта бехке бер шийх лархIара духьала ца хиннача паччахьалкхеи правительства хIанз дерригача дуненна хьалхашка хьахьеккхар шоллагIча дунен тIема агрессе бала качбена хиннача мехкий територешка немецко-фашистски гIаьрахоша леланьь адамий дог доацарий практика ше лелаеш хилар.

Халкъий лоIама, машар лоаттабара хьаштаьшта духьалдаьннача Израила доал деча гIозараша в США-рча, Англерча, ФРГ-ерча, цхьаццадолча кхыча малхбузехьарча мехкашкарча цар гадоахараша а кхераме ловзар ду цIерца, уж чIоагIа гIалат бувл Гаргарча Малхбоаленера машара гIулакх лораде Iарбий паччахьалкхенаши цар доттагIийн лаьрхIа хилара мах бара гIулакха. Iарбий паччахьалкхенаштеи халкъаштеи духьаларча агрессеи провокацейи политика дIахо леланрах бола бизза бехктокхам шоашта тIаувз цар.

АРТЕМОВСКИ ЭЛЕВАТОРЕ...

«Озерный» совхозо. Массехк машин лаьтта а увш дола кIа дайтар «Минеральный» совхозо а.

Братский» совхоза ялата хьатт дагаехар сона. Ялат дагтара тIаозаш латтар, хIаьта из Iодохка лерттIа кийчъяь моттигацар. Духхьал лаьтта Iодоассадора из. ЦIен а деш дIакхахьийта дезар ялат. Бакъда, машинаш во болх беш яр, тоъацар болхлой. Иштта дале а, тIехьа латтарий мугIаре хила безам бац боахама кулгалхой. Цудухьа, хьакхухьийт бIеха ялат. Из бахьан долаш дукха зе хул боахама. Хьалхарча даькъе йов кхыча гIулакхашта дIахийта мегаргйола отходаш. КIала хьежалу ялат цIендарах дIателаш дола ахча.

Ялат махулла дикагIа цIенделга мара кхы хIама дац из гIулакх тоадара де дезар.

Ялат хьачуийдеча пункта хьатIа а ена лабораторена юхье се цар аргIапара машин. Ялата дикалга хьажа езаш я визировщица йола комсомолка Межиева Макка. Пневмоотборник болх бе йолайолийт цо, хIаьта машина дIатIаерзаю цун йIаьха хобат. Отборни мерка чуийцад ялат. Хьакъоастадьча ялатага лерттIа хьажа а хьежа из хьачуэцара йола заключени лу лабораторе заведующе Полякова Нина Ивановнас. Ялат дIачуийдеча склада дIатIайода машин. Истола IотIа а йийрза лаьрхIа хьожаш йоалл лаборантка Зимина Валя. Дикал тахкара хьакъоасталаьча 50 грамм хиллал долча ялатаца мел нувхаш я ха деза. ТIаккха из дIалу цунца мел тIоадал я хьажара.

ЦIена, декъа да хIанз хьачуэца ялат, — йоах Зимина Валяс. Бакъдар аьлча, берригача боахамаша лерттIа цIендеш хьачу-м телаш из. Ялат хьачуэца мел бIеха хилча мегаргда хьожаш я нов. Полякова. Цхе процентага дIакхоачаш хиларах хьачуэца мегаргда из. ХIаьта цкъаза тхона хьадахьаш дола ялат 13 процентага дIакхоачаш бIеха а хул. Масала, бIеха ялат хьакхухьийт Надтеречни района «Озерный», «Братский» совхозаша. Цхе процентал лохагIа хилац цар ялата бIехал. Дукха ха йоацаш 11—13 процентага дIакхоачаш 5 машин бIеха горох хьалийтар «Озерный» совхозо...

Ялат оардача керттера моттиг я хьатт. Кхухьаргда аьнна хеташ хинначул дукхагIа хьакхухь ялат. Ялат чуэца доладеш цхьан комбайнаца болх беш 2 машин хилийта лаьрхIа хиннадале, хIанз хIарaнеца болх беш кхоккха я уж дукхагIа йолча хана.

ЧIоагIа хьийкъад ялат. Масала, Грозненски района цхьоалагIча Мая цIерагIча колхозе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара чуэца лаьрхIадар 20 центнер ялат. Цхьабакъда, из арда дола маделле а гучадаьлар цхьан гектара тIара 25—26 центнер ялат даргхилар. ХIаьта цхьайолча майдашкара 30—32 центнерага дIа а кхоач из.

Цудухьа лаьгIлуш дац хьаттара ялат, денна из Даьхен амбарашка дIачутеле а. Бакъда, цу балхах шоаш лоархIабергбац, аьнна хеташ-м бац механизатораш. Деннеи бийсаннеи болх беш 3 хьетт я. Боконца цIендаь даьннчул тIехьагIа мара ялат дIачу ца дала гIерт укхаза.

Лабораторе корех хьачухоз машиний гIар. Грозненски шурий совхозо денад ялат. Цун цIеналга хьож лаборанташ. Кхы а машинаш яьхкай. ХIанз а миштад хьож ялат.

Сурта тIа: лабораторе визировщица Межиева Макка ялат мел цIена да хьожаш я.

М. Пашкова сурти тексти.

Доа ца деш чуэца ялат

Гурахьа дIадийна ялат лоацача хана ца дойташ чуэцара, из паччахьалкхенга дохкара план кхоачашъяра хьинаре къахьегаш ба Гудермеса района «Октябра 40 шу» яхача колхоза кхаш лелалераш. 1300 гектар дика хьийкъа гурахьа дIадийна ялат да колхозе чуэца дезаш дар — 1200 гектар кIаи вож мукхи. ХIанзле чуийца даьннад цхьа эзар совгIа гектар кIа, беррига мукх. Планах 700 тонн ялат паччахьалкхенга дохка дезача Даьхен амбарашка дIачуденнад цхьа эзар совгIа тонн дикагIа дола кIаи мукхи. ХIанз планал совгIа дIачулуш да ялат. Хьакхар а ардар а къаьста долаш чуэцаш да из. Цудухьа ялат ца дойташ чуэца вIаштIехьлоал укхаза. Планах 16 центнер хила безача 26,5 центнер хиннаб хIара гектара тIара чубена мукх. ХIаьта, Дуруев Хункарнашас кулгалдеча № 3 йолча бригада членаша юкъера лаьрхIача 35 гектарах хIаране тIара 34 центнер яьннай.

Ялаташ чуэцача белгалбаьнна дика къахьегаш ба комбайнераш Байсуев Ваха, Мачигов Вахита, Алакоев Мухьмад, кхыбараш. Балха норма денна 140—150 процент кхоачашъю цар. Хьалха латтарашта ахчан премеш, карара кара тела ЦIе вымпелаш хьежаю. Цул совгIа, колхоза правлене оттадаьд ялат цIена чу а эцаш, сменни нормаш кхоачашъерашта ялат хьакха доладаьча хьалхарча 10 дийнахьа баьча балхах алапий доагIачул 60 процент дукхагIа лургдолаш. Дийнахьа 25 тонн ялат оардаш болча комбайнерашта алапел совгIа премена лаьрхIа ду кхоккха сом.

Укхаза денна итогаш ю баьча балха. Из гIулакх кхоачашдеш ба коммунисташ Синиев Муса, Кехиев Абубакар. Цар дика кхоачашду шоашта хьалхашка оттадаь из декхар.

Дика вIаштIехьбаьккхаб ялат чуэцарашта юкъе культурно-массови болх а. Кхашкарча станашка хан-ханнахьа хьакхухь керда газеташ, журналаш. Каст-каста ялат чуэцача хьоашалгIа боагIа дIа-юха лелача кинолекторей болхлой. Iура-сара комбайнерашта, кхыболча механизаторашта тайп - тайпарча темаех лаьца беседаш ю, лекцеш еш, кинокартинаш хьокх. Масала, колхоза партийни комитета секретара нов. Гехоева укх деношка йийшар «Дунен халкъашта юкъерча гIулакхех» йола лекци.

Ялат чуийца даьннача майдан тIера ча аргIаш а деш вIашкатох лаьтта. Оаххаше а 200 килограмм хиллал суперфосфат а юллаш хьаьнду лаьтта. ХIанзле а аьхад 500 гектар совгIа лаьтта, 200 гектара тIа дIайийнай пожнивной хьажкIаш. Укхаза шин сменах бергболаш вIаштIехьбаьккхаб болх. Агротехнически дикагIйолча хана зяб, иштта шоллагIа культураш дIаювргйола лаьтта аьха даккхара хьинаре къахьегаш ба механизатораш.

— Укх юбилейни шера дика толамаш доахаш ба тха артела членаш, хIаьта хьатIадоагIача шера уж кхы а толашагIа хургхилара шеко яц,—аьлар, оаха шийна цу гIулакхах лаьца къамаьл деш колхоза председатель волча нов. Османиева. Ший коллективах бIубенна къамаьл дар цо даьр, хIаьта тха а барт тайпача цу коллективо лерхIар кхоачашхургхиларах тешаш хилар.

М. БОТОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ— ЯЛАТ ХЬОКХАЧА

Дошоца кхаьлача санна ла Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза кхаш. БIаьрг лIа ма кхоачча малхо лепа а деш латт кIа. Нийса, наI шоллагIчоа тIехьа доагIа «кхай кемаш». Совхоза парткома секретара Мальсагова партийни позицеи тIара боаш групповой метода чулоацам. Лакх-лу хIара механизатора бехктокхам. Коллективизма принципах къахьега Iомаву хIара механизатор. КхоалагIа шу ла совхоза механизатораша групповой методах ялат чуйиду. Хьалха хIара агрегата тIехьа цхьаьцца машин яр. ХIаьта из машина ехача комбайн сеца латтар. Цулухьа болх цхьана бе лаьрхIар механизатораша. Дукха ха ялалехьа боккха пайда баьлар цу дикача методах.

Кхебаь хьувкъам ханнахьа чуэцара баьржача къаьсама хьалхарча мугIарашка ба совхоза коммунисташ. Укхаза хIара коммунисто боккхача бехктокхамана къахьег, шийгара хьокхам гойт. Совхоза шоллагIча отделене къахьегаш ва комбайнер Ибрагимов Махьмад. Ер цхьайтталагIа шу да цо ший «кема» кхашка арадоаха. Укх шера а тIехника къахьег гIорваьннача комбайнера. Ийс дийнахьа 144 гектара тIара 500 тонн мукх чубенаб Махьмада. ХIанз цун комбайн кIа чуэцаш я. Мишта къахьег укхаза коммуниста? Цифрай мотт дукха безам тIабодаш бене а цо къаьгга хьахьокх сага денал а хьинар а. ХIара дийнахьа, 100 тонн ялатий чудоагIа совхоза керттерча хьатта, цунах 30 тонн гаргга Ибрагимова комбайна тIара кхоач. Нийса оалаш да дикача хьокхамо хьаькъал лу. Махьмада хьинаро тIахьех механизатораш керда коталонаш яхара дикагIа къахьегара. Цхьан дийнахьа Ибрагимова норма 15 гектар йолча 45 гектара тIара кIа хьекхар. Цу дийнахьа комбайнера ишта боккха толам баьккхача лIахайра берригача механизаторашта. Цу гIулакха оарцагIъаьлар Мусаев Ахьмад керте латта партийни группа. Цо даим дIайовзийт толашагIболча механизаторий балха опыт. Из шерра балха юкъеяхьара терко ю. Цулухьа шерлу дикача механизаторий мутIараш.

Тахан шерача фронтана дIахьу совхозе кхашкара балхаш. Цига хьинаре лакъа лоац коммунисташа Пашаев Хьасана, Заурбеков Iхвана, Зелимханов Вахас, Магомадов Абде, кхы дуккхачар. Коммунисташта хьалхашка бехктокхаме декхар оттадаьл — кIа цхьа буртиг ца боабеш лоацпача хана чуэцилга. Коммунисташа тIахьожам лоаттабу хIара агрегата балха, совхоза къахьегамхой оарцагIбоах шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара.

Кхашкарча балхашта дика влияни ю Пашаев Хьасан керте латтача партгруппа а. Коммунисташа механизатораша Мальцагов ТIауса, Самбиев Махьмада, Исмаилов Юнуса дика бу болх. Царех хIаране хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 20—23 центнер кIа чулахь. Уж хьалхха а дика кийчбеннабар ялат чуэца. Ханнахьа цхьа гIалат доацаш лерттIа кийчъяь дIаоттайнр комбайнаши трактораши. КIан мукхи дIабийнача кхашка бвкосаш йир, оттайир шоай балха планаш, белгальхар агрегаташ леларгйола маршруташ. ХIаьта цу дерригнех баьнка пайда дика гуш ба. Коммунисташа шоай сменни заданеш хIара денна тIехкхоачашъю.

Дийнахьа а бийсана а кIаьд ца луш комбайнаш тIара ялат хьатта дIаувзаш ба совхоза шофераш. «Ялат ший ханнахьа чуэцар йоах парткома секретара, — автомашиний водителех тийша да. «Шоферашa Вахидов Мовладе, Уматгиреев Шамса хIара дийнахьа 10—12 рейс ю. Яхье баьнна бу цар болх укх лоархIамерча деношка. Цхьа моттиг нийсъеннаяц цар бехкагIа агрегат сеца, хIаьта совхоза керттерча хьатта хьалъаттаб кердача ялата лоам. Укхаза дика къахьегаш ба Аблимханов Сераждин, Темпрсултанова Шумисат, Мушараева Тумиша, Такаева Зура.

Совхозе кIезига хIама даьлац ялат лоа ца дайта гIулакх лерттIа вIаштIехьдоаккхаш. ХIара агрегата тIа латт зерноуловитель яха механизм, мотовилашта гонахьа тIехкараш техад, лерттIа регулировани лаь хедерашта.

Кхебаь хьувкъам чуацара балхаш сихденна дале а, хIаьале а йоакхо ю совхозе хьатIадоагIача шерарча хьувкъама. Дийнахьа тракторaш ялат чуэцаш я, хIаьта бийсаьца уж арайоал зиба лаьтта аха. ХIаналехьа 300 гектар лаьтта аьхал. Из болх беча дика хьокхамаш доах трактористаша Сумкина, Альтемирова, Закаева.

Дика вIаштIехьбаьккхаб совхоза парткомо ялат чуэцара темпаш лакхъяра, из ца доалара тIехьара къовсам, вIаштIехьдаьхад механизаторашa дика къахьегаргдола хьалаш. Берригача комбайнерашта, шоферашта, хьаттий болхлошта дика йовз балха нормаш, шоаш хьийгача къих луш бола мах.

Укх деношка берригa массово-политически болх кхай станашка, хьатташка дIахьу. Укхаза бу шоай болх политинформаторашеи агитаторашеи. Цар арахец къахьегама листокаш, «молнеш» дIайовзийт механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогаш. Укх деношка къаьстта уйла тIаяхийта Iомаю совхозе «Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара» йола КПСС ЦК Тезисаш. Цар чулоацам кIоаргга боаш политинформатораша Умархаджиева, Кумжиева, Зебирова. ХIанзлехьа е езача цхе заняттех цхьа заняти лаьй цар. Тезисашта ю пропаганда политинформаторашa айхха юва тахан коллективана хьалхашка латтача декхарашна. Тезисех дукха хаттараш лу къахьегамхоша, цар чулоацам кIоаргга бовла гIерт.

Шоай хьинар а низ а ца кходеш къахьегаш ба тахан совхоза болхлой. Даьхенна дукхагIа ялат далара, кхебаьна хьувкъама цхьа буртиг ца боабара тIаберзабаьб цар шоай болх.

М. АУШЕВ,
тха спец корр.

ТОЛАМИЙ НОВКЪА

ДIадахача ах шера дика болх баьб Наьсарен «Электроинструмент» завода литейно-прессови цеха коллективо. Къаьстта дика толамаш даьхал штамповочни участка къахьегамхоша. Полоев Идриса кулгалдеча цу коллективо 110 процент кхоачашйир пюнь бетта задани.

Штамповочни участке еш я контактни пружинаш, контакташ, ишта кхыйола оатхалаш.

— ЧоагIа гоезал эшаш болх ба из, — йоах смена мастера И. Полоева. Сакхат доацаш хьинаре къахьегаш хьабоагIа цеха дикагIа бола штамповщикаш К. Аушева, С. Газгиреева, ишта кхыбараш. Шоай деннара нормаш хадланза 120—130 процент кхоачашъю цар.

Литейно-прессови цеха дикача нахах дувцаш хилча къаьстта белгалваккха веза слесарь Аушев Махьмад. Укх кхаь шера цо енйача рационализаторски предложенеша 20 эзар сома гаргга пайда баьб. Дукха ха йоацаш цо чертеж а оттаяь цо хьалха контактни питыр йола штамп. Хьалха шии операцех беш хинна болх хIанз цхьан операце чакхбоаккх. 30 процент айлу къахьегама овсарле.

М. ЗЯЗИКОВ.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. Артышта — Подобасе бодача 139 километр бIаьхача кердача машинаькъа тIехкьара звено Iойилла яьннай. Из бода хиштен ушалаштен тIагIолла тIех а баьле, тайгерча гувнашта а лоамий чхарашта а юхе гIолла голаш а ктташ лоамех чахх а бувлаш. Никъ буллараша цу новкъа биалаб 10,5 миллион кубометр жагIа, 50 эзар кубометр бетон а вIашагIйоалла аьшка бетон а.

Кердача наькъо вIашагIъювзаргья Iалаьмате дукха аьшка рудаи кIорн доалла Хакасе районаш а Казахстани Урали а. Цу тIа гIолла хьаувзаргда Кузбассера мехка массе мишиге дола металл, кIор, химе продукташ.

ХIанз цу наькъа электрификаци еш латт, машинаькъахошта хьалдеш да чуIе цIенош полустанкаш.

«Кузбасстрансстрой» яхача треста коллективо декхар тIайипад Артышта—Подобасе яха никъ Советски пачхьалкхен 50 шу дуза ди хьатIакхачалехьа эксплуатаце дIабала аьнна.

Сурта тIа: Артышта—Подобасе яхача кердача машинаькъа тIехьара дакъа Iодуллаш латт.

ТАСС фотохроника.

ПАЙДА БЕШ ХУРГЬЯ ЗАВОД

Октябра сийлен цIей вахте латт Сунженски кирпишкий завода коллектив. Коллективо къовсам лоаттабу ше юбилейни шера тIайийца социалистически декхараш тIехдика кхоачашдара: продукцега дIадоттар 150 сом лохдара, къахьегама овсарле 7 процент лакхъяра, планал совгIа 200 эзар кирпишк-бедал арахецара, дика йоаца продукци арахецилга дIадаккхара.

Цу тайпара декхараш тIаэца торо хиларах доглахилга а яцар кирпишкий завода коллектива 1966 шерралца, завод-ший мукъагIа болх бе йолаеннача хьалхарча шерралца. Массехк шера даьй хувцалуш каст-каста цхьан ведомствагара кхычунга ювлаш, кулгалхой каст-каста хувцаш хьаенай завод. Из шоашка кхаьчача ведомствай кулгалхоша цуи е йоагIа йоакхо яцар. Завод шоашка мел кхаьчараша цунах шоай кач баха сов мухь лерхIар, из дегIакхувлара йоакхо а яцар. Сунженски райбыткомбината кара йолаш даьккхача кхаь шера чухьа завода ремонт яра, из дикагIа кийчъяра, технологически оборудовани Iалашъярга цхьаь цаI сом дахийталацар.

ХIанз кхыча ведомствага я завод. Керда вIашагIъеллача моттигерча промышленноста министерствас йолкхо йоацаш, тесса йитанзар кирпишкий завод. 1966 шу чакхдоалаш 1967 шу долалуши министерства лаьрхIа ахча къоастадир завод капитально меттаоттадра, ремонт яра, ЗИЛ-130 маркагIа йола автомашин, кирпишк ю СМ-446 яха пресс ийцар, бийда кирпишк тедара йола 3 ахавтомат, кирпишк дIакхахьа 10 вагонетка Iалашйир.

Цу дерригне а торо хилийтар Iан юкъагIа завода капитальни ремонте керда оборудовани оттае, кирпишка бедал хьаяра технологически процесс дикагIа тоае. Нагахьа санна кирпишк хьаю лоабат дIадахача масе а шерашка из хьаеча моттиге вагонеткашца лебедка новкъосталца тIаккхухьаш хьиннабале, хIанз из болх автосамосвало бу. Лебедкаца болх беча хана лоабатаца цхьа формовочни агрегат а йизза Iалашъюлуш ца хиннача моттиге хIанз самосвало лоабатаца йизза Iалашъю 2 агрегат. Лебедка новкъосталца бу болх овсарле кIезига йолаш а из каст-каста талхаш хилар лоабат тоъаш ца хилар бахьан долаш юкъ-юкъе сецаш а хулар.

ХIанз эксплуатаце йохийтаи я шоллагIа йола кирпишкаш хьаю агрегат, кирпишк хьаяра бийсаннэ лу балхаш кхы хургдоацаш дIадаьхад. Бийсанка балхаш делга дIадаккхар бахьан долаш электроэнерги кIезигагIа дIааха а къахьегама овсарле лакхъяла а яьннай. Нагахьа санна ши смена а йолаш шин бригада болх беча хана деннеи бийсаннеи 15—16 эзар кирпишк хьаеш хиннаяле, шоллагIа агрегат оттаьчул тIехьагIа шин бригада хьаю 18—22 эзар кирпишк.

Заводе дика тоалуш доагIа рационализаторски гIулакх. Масалона хьоахадергда вай укх тайнара дола бакъдар. Нагахьа санна дIадахача шерашка дукха ковшаш йолча ЭМ-201 яхача экскаваторца лоабат тIаккхухьаш цу экскаватора кIалхара аьшка цикъ цхьан моттигера лоабат баьккха баьначул тIехьагIа вIашагIбаьккха дIа а кхухьаш, лоабат беаккхача векх моттигашка юха вIашагIа а бехкаш Iобехкар. Цунга дукха балха ха а ахча а ухар. Из никъ дIа-са кхухьаш юха Iобехкарга хIара бетта 150—200 сом ухар. Автомашина шофера И. О. Озоева предложенех цунна кIал уагтаь 4 бялоз кийчйир. ХIанз соалозаш тIа улла из никъ эшшача хана автомашинаца тоха а бийя, кердача моттигашка дIакхухь, вIашагIа а ца боаккхаш, хIаьта цунга хIанз 15—20 сом мара а доац. Изобретенеех дика сакхеташ ва завода къаьнагIа вола болхло-слесарь И. Д. Литвинов. Болх беча хана каст-каста талхар пресса гIув арахьарча редуктора гIоврапа вIашагIхотта муфта. Нов. Литвинова цу муфтана меттел цхьалха зIи тесса кхалаш йола муфта оттайир. ХIаьта цул тIехьагIа дIадахача ах шера из талхарах болх сеца моттиг а нийсъеннаяц. СменагIа 7 эзар кирпишк еш хинна СМ-446 яха пресс эрга а яьккха тоелга могадир нов. Литвинова укх шера. Эргаьккха тоаьча цо хIанз сменагIа 18—20 эзар кирпишк ю. Цу рационализаторски болхо заводага шера керте 2500—3000 сом кхо а дайтаргда, продукци 15—20 процент алсам а йоаккхаргья.

1966—1967 шерашка завода коллективо формовочни отделении кирпишк йокъаю отари хьалдаьд. ХIанз формовщикий бригадас, хьалха санна ма хьахе а ца беш. Iийне бу болх.

Цу дерригача чакхдаьхача гIулакхаша завода коллективага торо хилийтай кирпишка дикал даккъе. ах шера план 103 процент кхоачашъе, кирпишкага дIадоттар лохде, электроэнерги соахкарчул 4-аза кIезигагIа дIаахийта, хулаш дола зе 40 процент кIезигде.

Яха ма йоагIа советски Iаьдала 50-гIа шу дизара цIейна накъаяха кийчлуш йолча тха коллективо ше тIайийца декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а ду хIанз. Завода коллективо хIанз укх сахьата шийна хьалхашка оттадаь керттера декхар да завод зе деш хулачара а яьккха, рентабельни хулийтилга. 1967 шеррехьа завода Iалашдергда кирпишкага дIадоттар 9—10 процент лохделга.

Плана проекта тIа белгалдаь да, арахеца продукци 4—5-аза алсам а йоаккхаргйолаш, завод шоръелга. Цунна цхьан ханна дерригача шера хадланза болх барга а яргья из.

Из дерригa а дувцаш белгалбенза бита йиш яц дика къахьегаш бола заводера производства хьалха латтараш: И. Д. Литвинов, И. М. Раклов, А. Г. Изосимов, И. О. Озоев, Р. Дзагиева, М. Долженко, Ю. Белоусов, Ю. Арсельгов, Б. Килиматова, кхыбараш. Ишта белгалдаккха деза берригача коллективо а советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна тIайийца декхараш кхоачашдара ший низ ца кхобеш къахьегалга.

М. ДОЛАКОВ,
Сунженски кирпишкий завода директор.

ДIАДАХА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Дукха ха йоацаш «Старогрознефть» мехкдаьтта-промыслови управлене къахьегамхой гулбелар администрацеи профсоюза промышленни комитетаи юкъера 1967-ча шерара коллективни договор кхоачашдара гIулакх дувца. Гулбеннараша цIенхаштта дийцар юбилейни шерара декхараш кхоачашдарах, балхацарча кхоачамбоацарех, уж дIадахара наькъаш белгалдир.

Социалистически декхарех юбилей тIаккхоачаш НПУ мехкдаьттахоша планал совгIа даккха дезаш дар 80 эзар тонн мехкдаьтта, хIаьта хIанзлехьа даьккхар да 77 эзар тонн. Мехкдаьттеи гази яккхара ах шера план кхоачашъяьй 101,9 процент, соахка цу ханаца нийслича 2,2-аза дегIаденал мехкдаьтта доаккхилга. ТIайийцача декхарех 1,5 процент лакхъяла езаш хинна къахьегама овсарле 2,4 процент лакхъеннай. хIаьта продукци яккхарга дIадоттар лохдаьд лерхIаш хиннчул 2,2 процент дукхагIа.

Керттера толамаш ишта дале а НПУ цхьайолча предприятеша кхоачашъяьяц ах шера задани. Царна юкъе я кIоарга бурув деттача конторай коллективаш. Цар ца тохаш диса 12 эзар метр бурув. Кхоачашъяьяц план гIишлой-монтажни управлене, жилищно-коммунальни контора, йиълагIча мехкдаьтта промысла. ЧоагIа Iаткъ балха цхьайолча участкашка къахьегама дисциплина дикка мела хилар, каст-каста балхара нах дIаухаш хувцабалар. Цу гIулакха терко дукхагIа тIаяхийта лерхI администраце дIахо йодача хана. Из геттара лоархIаме да, хIана аьлча 1968-ча шера мехкдаьттахошта хьалхашка оттаргдола декхараш кхы а доккхагIа хиларах. Дийнахьа буси доаккха мехкдаьтта кхы а тIаккхета деза 3 — 4 эзар тонн, 12 дюймови мехкдаьтта провода 40 километр йилла еза, хоза дикка тое еза скважинаш, промыслаш, хьалде деза чуIе цIенош.

«Старогрознефта» мехкдаьттахоша яхь лелаю Краснодарски краеерча «Хадижнефта» мехкдаьттахошца. ХIанз укх сахьата хьалха латташ хьабоагIа старогрознепцаш, хIаьта хьалхарча квартале яхье котбаларах царна еннаяр шоллагIа ахчан преми. Управлене промышленни комитето хадланза терко ю социалистически яхь йоагIача боарамагIа лелаяра. ХIара бетта ю итогаш. котбаьннарашта карара кара тела Ше байракх лу. Яхье баьннарашта юкъе хьалха латт И. Шуликин, С. Свинцов, Н. Газенков, Б. Попов, М. Попов керте латтача буруреттарий бригадаш. А. Горепекина кулгаллу мехкдаьтта доахараш, лаьттан кIала скважинашта ремонт ю И. Козлови Ф. Филогини мастераш болча бригадаш.

Бакъда, промышленни комитето а цхьайолча участкашкара шоай болх мелбалийтаб. Масала, керттера объекташ йолчара гаьна уллаш я парте XXIII-ча съезда цIи лелаю хьалхарча мехкдаьтта промысла Хаяь-Кертера участок. Хьинар, денал дола нах ба укхаза къахьегаш, цар дикка тIехкхоачашъяьй планови заданеш. кхоаьдаьл 30 эзар сом гаргга пачхьалкхен ахча. Уж толамаш доахача дика дакъа лаьцад участка а промысла а профсоюзни организаце. Амма мехкдаьттахой ала хIама долаш ба управлене промкомага, салаIара эша хьалаш Iалашдара цар кIезига терко еш хиларах. Къахьегаш кхо 5Iаьннел бовгIа сагI волча цу участке яц ШIе уголок, собранеш е моттиг яц, кхыметтел экскурсе баха эттача а транспорт йоацаш бус.

Бокъонца тоабаьбац шоай болх управлене планови органаша. Цхьайолча хана геттара тIехьайойт планаш участкашка хьа, цул совгIа цкъаза цхьаккха дича а кхоачашъюлургйоацаш а хул. Материалашца Iалашо ечар бехках тIехьадусаш латт Iанарахин нех сезонага кийчъяра балхаш. Йоацаш я кирпишк, цемент, трубаш.

Ишта, даьха толамаш гIадвугаш дале а, управлене коллектив даьчох кхоачамбеш яц. Цо наькъаш лех болх кхы а тоабара, Октябра юбилейна кхы а доккхагIа совгIаташ кийчдара.

ЦIаькха хьежар шоаш тIайийцача декхарашка рационализатораш а. Юбилея сийна 103 эзар сом кходе рационализаторски предложенеш яла лерхIаш хиннача рационализатораш тIайийнар керда декхар: цар кходергда 205 эзар сом. ХIаьта шоаш аьннар кхоачашде Iема ба мехкдаьттахой.

А. ТИШЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ транспортни контора прораб, тха штатв воаца корр.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН БАЙРАКХАШ

Шелковской района къахьегамхоша юбилейни шера доккхий социалистически декхараш тIайийнад: пачхьалкхенга 40 эзар тонн ялат, 1320 тонн тха, 4800 тонн шура, 3405 тонн дулх, фуаш—2300 дохка.

Колхозий партийни организацеша шоай берригa теркам тIабахийтаб уж декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбахара. Къаьстта терко ю колхозхошта юкъе беш болча массово-политически балха. Социалистически яхье котбаьннарашта тайп-тайпарча формах поощрени ю—производстве хьалха латтачар сийна къахьегама сийлен байракхаш урагIйохийт, арахец «къахьегама листокаш», «молнеш».

Чуйнна къахьегаш ба укх лоархIамерча деношка «Красный пахарь» яхача колхоза ахархой. Кхо эзар гектар йолча майла тIара чуэца дезаш да кIа, хIанзале чуйицад 2200 гектара тIара. ХIара гектара тIара 22 центнер кIа доал, хIаьта 500 гектар йолча майдан хIара гектара тIара 26 центнер яьннай.

Хьувкъам чуэцача къахьегаш шоваткъеи итт механизатор ва. Лоацача ханеи дикеи ялат чуэцара шерра социалистически яхь яьржай царна юкъе. Колхоза партийни комитета хIара кхоалагIча дийнахьа ю механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогаш. ХIаьта цу яхье котбаьннарий сийна цIе байракх айю. Из ду Iуйрийна колхоза правленена юхе нах гулбеннача хана. Партбюро секретара Голышева хьакхайкаду яхье котбаьннарий хьокхамаш, хIаьта моттигерча школа пионераша байракх айю. Укхаза гIорваьннача комбайнера А. Филиппова сийна кхоза айяьй байракх, шоаза — комбайнера А. Аверьянова сийна.

Ишта сий ду ялат хьокхача доккхий толамаш даьхарий «Червленский» яхача колхоза парткома а. Парткома секретара В. Семенова дег тIара къоабал вийцар балха доккхий толамаш даьха комбайнер Бондаренко Юрий. Ишта дика къахьег района кхыча боахамаша. «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза коллективо толамца кхоачашлу юбилейни шера сийна ше тIайийца социалистически декхараш. ДIадахача ах шера пачхьалкхенга дулх дохкара план 153 процент, шура йохкара план 108 процент кхоачашйир колхоза хьайбаш леладераша. Фермашка къахьегаш кIезига бац шоай хьинар а низ а ца кходеш бола къахьегамхой. Царех ва хIара бIаь жийна тIехьа 137 Iаьхар кхебаь жа Iу А. Конаков, ферма толашагIйола доярка В. Балан, кхы дуккха бараш а.

Района колхозашка, совхозашка хIара денна шерлуш латт Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна яьржа социалистически яхь. Цун лостам тел партийни организацеша, къахьегамхой оарцагIбоах тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара.

Е. ФАРНИЕВА,
парте Шелковской райкома секретарь.

ПЛОТА ТIА А ХАЙША ИЛИ ЯХАЧА ХИ ТIА ГIОЛЛА

Или яхача хи тIа гIолла плота тIа а хайша дуккхача деношка никъ белга традиционни гIулакх а хинна дIаэттад Алма-Атен цун города-спутника Талгарен бахача бIаьи болча наха. Имерцача аренашка гIолла додаш дола, цхьабакъда чкаьрех дизза дола Или иха хий чIоаггIа аьрдагIа да. ХIара деннеи бийсаннеи цкъаза хIара хувцалац аьнна хувцалу цун форватер, цудухьа цу тайпара никъ беш вар тIах аьнна, хIамах сакхувш, кхетам болаш хила веза. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац походашка дакъа лоацараша туризма кхоалагIа спортивни разряд телаш хилар. Укх шера дуккхача наха дакъа а лоацаш плоташ тIа а хайша эггара хьалха поход еча юкъе вар кхо бIаь студенти лакхерча классашкара дешархойи, вузийи школайи преподавателаш, Алма-Атерчеи Талгарерчеи предприятеи а организацеи а къона болхлойи гIулакхера нахи. Шоай плоташ а тIехьа Борохудзир яхача йоккха йоацача пристане дIабигар туристаш грузовой автомобилаша. ХIара плота тIа 8—10 саг вар. Массехк плота тIа оттаьяр республикански радиоклуба любителашта деннеи бийсаннеи миччa хана а туристски караван мичахьа я ха йиш хулийташ йола дIа-юха кхухьа радиостанцеш. Массала а санна, туризмах йолча областной Совето, эшаргхуле а аьнна, вIашагIъеллай спасательни отряд.

Алма-Атана керда дола туризма тайпа дIатIаэцараш тIа-тIа дукхагIа хул. Туризмах йолча Алма-Атински областной Совета йоккхагIа йолча инспектора Вера Степанова АПИ корреспондентага баьча хоамах, хIанз дуккхача наха дакъа а лоацаш хи тIа гIолла поход яра плоташ кийчъеш я энтузиастий йоккха группа.

Юрий ЗЕНЮК,
(АПН).

Сибирь Москвага хьеж

Сибирякашта хоза совгIат дир 16 июле космически бувзамеи телевиденеи болхлоша. Новосибирскера ТАСС корреспондента хоам бу, моттигерча ханах сайрийна бархIагIча сахьатах 15 минут яьннача хана Новосибирски студе диктора цIаьхха дага а доацаш хьаькхайкадир: «ХIаьта хIанз хьожаргда шо Москвера еча передачага...» аьнна.

Столицера опытни телевизионни передача «Молния-1» яхача бувзама спутникагеи «Орбита» яхача лаьттан тIарча къаьсттача станцегеи гIолла яьй.

КЕРДА ОПТОВИ МАЬХАШ

Тоъал ха хьалхагIа. КПСС ЦК сентябрьски (1965 ш.) Пленума решенешка хьежжа, керда оптови маьхаш чIоагIдаьдар яйгача промышленноста а кхачан промышленноста дукхагIа долча доакъой а продукцена, укх шера I-ча июле денз керда оптови маьхаш оттадаьд еза-йоккхача индустре, машиностроене, оборонни доакъой ерригача продукцена. Цу цхьан ханла керда тарифаш юкъейоалаяьй электрически тепловойи энергена, мухьаш дIа-юха кхахьара.

ТАСС-а корреспондента, ше ССР Союза Госпланерча маьхашта йолча Пачхьалкхен комитета председатела заместителаца Л. И. Майзенбергаца къамаьл деш, цунгара дийхар из керда юкъедаьккха хIама боахама реформа лоархIамe этап санна хIана лоархI дувцар.

— ЛоархI, — аьлар Л. И. Майзенберга, — керда оптови маьхаш дIабохийтача общества бахийтана ягийзийначa къахьегама гаргадига а индустре дерригача доакъошка шоай гIулакхаш йиззача боахама расчета ларда тIа чакхдаха йиш хулийташ я долаш даь. Цу тайпара вIаштIехьдаьхад ерригa заводаши фабрикаши боахама кердача система тIа яхара эша хьалаш. ХIара предприятега, нагахьа санна цо лерттIа болх бой, йиш хургья производстве хинна зенаш юхаметтаоттаде, йоагIаш йола ванесаш бюджете дIачутийнна ца Iеш, производство дегIакхувла, материальни стимулировани е, социально-культурни мероприятеш чакхъяха, чуIе цIенош хьаллара шоай фондаш вIашагIйохка.

Ховш мадарра, оптови оаз производствени, эксплуатационни, гIишлошъяра гIулакхашта дIаахийта предприяте ший продукци промышленноста, торговии кхычеи организацешта лоаттаеш болча маьхах, цо юхаметтаоттабу бедалга, материалашка, йоагоча хIаманга, электроэнергега дIабаха продукци ше хьаярга дIабола отраслеви мах хьахулийташ йола къахьегамеи цхьайола кхы тайпеи затраташ, цунна юкъе хила беза боарамера пайда а. Л. И. Майзенберга хоам бир, цхьалагIча июле кхаччалца хинна оптови маьхаш 1955 шера юкъедаха хиларах. Шийтта шера дукха хувцамаш хиннад производствага дIадодарашка. КIора, горнорудни, охкалаччи доахача кхыча доакъошка, масала, дикка лакхденнад алапи. Цул совгIа хIанз кердача районашка йоахаш йола йоагоа хIама каст-каста геттара дукха йокъ хулаш я, хIаьта цунца дувзаденна (йокъ дукха йоаллаш хилча кIора тIера мах Iобоаккх) реализаци еча кIора тоннана лоархIаш хьахула ахча кIезигденнад. Цу бахьанех а кхыча бахьанех а продукци яккхарга дIабода мах лакхбеннаб, дуккхача моттигашка маьхий боарамал тIех а баьннаб. Производства цхьаккха рентабельность укхаза вIалла хьехае а хьашт дацар. Кхыча бесса, хьахилар планах—зенаш хула оалаш йола предприятеш, кхыметтел бIарча доакъош а, нахадаш болх белга Iалашдар духьа царна даим датаци телар пачхьалкхен бюджета ахчан чотах. Цу цхьан ханна цхьаццайолча моттигашка производствага дIадодар лохдаро сов дукха пайда хиларга кхоачавир. Из доагIар, белгала аьлча, электрони радиотехнически промышленноста приборостроенена.

Оптови мах. цу тайпара, производствага дIадодачуни хьахулачуни объективни критери йолчара дIабаьлар, цудухьа цо а ший аргIанна йиш хулийтацар учет нийса лелае, халача хьал тIа оттадора планировани елгеи проектни решенеш экономически бакъаь хьаоттаелгеи.

ХIанз из кхоачамбоацар дIадаьккхад. Дерригача доакъой продукце маьхаш общества производствага дIахийтарашка хьежжа нийсдеш оттадаьд.—Дакъа рентабельность экономически бакъаь хьахьеккхай. Нагахьа санна предприяти хIанз а зе деш хуле, цун бахьан эггара хьалха цунна шийна чухьера лаха деза. Долче, фуанагIа дале а цхьа хIама дa-кх укхаза вIаштIехьа доацаш.

— Юкъедоаладаьча оптови маьхаша стимулировани йой халкъа боахама эша дика продукци арахецара?

— Ю, кердача маьхаша деш долча хIамаех наI из да. Прогрессивни хIамаш хьаяро предприятена Iалашъю рентабельноста лакхагIболча боарам тIа ялга. Ер да масал. Метал тедаш йола станокаш шин группана екъалу. Цхьан группана юкъейоагIа хьалхха гIе а денз арахецаш яраш, в шханна—болх нийсси тешамеи белга дIадехаш йолча кердача технически условешта хьежжа кийчъергйола станокаш. Цехкхьарчар маьхаш кIезиг-дукха лакхагIа да хьалхарча группа станокийчул. Кердача станокаша шоаш болх беребола йолча моттигашка Iалашде деза кхы тIа а экономически эффект дулга. Цхьаькха масал. Дизела моторесурс хIара 10 процент лакх массаза ю цхьан процентагара кхаь процентага кхаччанна кхы а тIаккхет мах. Ишта да дуккхача кхыча доакъошка а.

— Цхьабакъда, технически прогрессо, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга дIахо эргадоахаш тоадаро, шеко йоацаш, из яле а кхы яле а йола хIама хьаярга общественно-дIадахийтанза даргдоацар кIезиглург ма дий. Долче, хувцалуш хила деза-кх маьхаш?

— Бакъдар аьлча, дIахо дIа мел йодача хана оттдаь-м мичад уж, изделеш хьаярга дIабода мах лохбаларгa хьежжа хувцалургдолаш да. Кхыметтел хIанз, юкъера лаьрхIача оптови маьхаш 8 процент лакхдаьча, хIаьта еза-йоккхача индустре — 15 процент лакхдаьча хана, машиностроене, химически промышленноста цхьайолча доакъошка лох ма даьдий уж, тоъал дукха а лохдеш. Масала, электрони промышленность изделей мах 19 процент кIезигбеннаб, приборостроенеи радиопромышленностеи продукцена — 25 процент. ДарегIа хиннай пластмассаш, искусствени хьоасий, продукце цхьадола кхы тайпаш.

— ХьалхагIа каст-каста ма нийсларий, предприяти керда яра ца хецаш, къаьна продукци арахеца гIерташ, пачхьалхенна цунах зе мара пайда ца хуллашехьа а. Керда маьхаш юкъедоаладарца хувцалургдий из гIулакх?

— Хувцадала-м деза; укх бахьанех. Оптови маьхаш йIаьххача хана ца хувцаш лаьтта хиларах къаеннаяле а, цкъа караерзаь яьна хIамаш кийчъяро лакха рентабельность Iалашйора хьалха предприятешта. ХIаьта керда продукци арахеца йолалуш хилча, завода е фабрика экономически хьокхамаш лохлора, хIана аьлча, производство кхыча наькъа тIа яккха, технологи хувца, ишта кхыдола хIамаш де дезаш хулар. Цудухьа дар керда продукци арахеца йолаяла безам боацаш предприяти хилар.

ХIанз ларде йиллар кхы тайпа принцип я: пачхахьалкхенна гIойле йолаш дар гIойле йолаш ца хилча даргдац завода а. Производстве йоккха эффект лургйолаш йола керда техника арахецарах предприятена болгIаш бола (е кхы тIа а) мах лургба из эффект теркал а еш. Кхыча бесса, къаеннача продукцех телаш бола мах лохлуш хургба, хIана аьлча из хьаяр гIойленагIа доацаш хургда.

— ТIеххьара хаттар: маьхий реформа чакхйоаккхача юкъе общественни организацеша малагIа дакъа лоацаргда?

— Эггара хьалха керда маьхаш дIаккхоачаде деза белалахи материалехи пайда эцарца, оборудованена эксплуатаци ярца, продукци арахецар да юкъарчал доацаш бувзабенна болча нахага. ХIанз, продукци хьаярга дIабодача маьхацара материальни затратай удельни дозал дикка доккхагIа хиннача хана, производства рентабельность производствени фондашцарча пайда бувзамга хьежжа хулаш йолча хана, къаьстта а йоккха эффект яла тарлуш ба производства хIара участке хула материальни затраташ кхоар духьа, производствени фондех пайда дикагIа эцар духьа, ерригa общественни производство цхьатарра лакхъяр духьа лоаттабу къовсам. Цхьаццайолча моттигашка керда маьхаш юкъедоаладеча хана цхьайола халонаш духьалъувтта а тарлу. Сихха из хIанад хьажа а кхоачамбоацараш дIадаха а деза.

Теркалде деза, промышленни продукце оптови маьхаш хувцарах бахача наха зе хулаш ца хилар. Шерра пайда эцаш долча дерригача товарий розничи маьхаш хувца ца луш дус, йоагоча хIамах, электроэнергех, массе тайпарча гIулаккхех боахаш бола мах а хувца ца луш бусаш хиларах тарра. Йоккхий льготаш лу колхозаштеи совхозаштеи. Цар къаьнача маьхех нйергья трактораш, юртбоахама машинаш, автомобилаш, минеральни удобренеш. Цу хана кердачеи къаьначеи маьхашта юкъе йиса юкъ пачхьалкхено дIанийсъергья.

Из долла хIамаш шерра довзаш хила дезаш да.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 22 июль, 1967 шу.

БРИГАДИР

ОЧЕРК

Лукха ха йоаццаш тхо «Гвардейский» совхозе делаш дикагIа йола бригада малагIа я аьлча хьоахадаьча хана, кулгалхошчи цIи яьккхар Хасбулатов Идриса Муяьккхар Хасбулатов Идриса Муса керте латтача тракторно-полеводчески бригада. Из бригада сона йовз. 8 шу хьалхагIа дикача гIулакхашца белгалйоалаш яцар из. 1959 шера къона коммунист Хасбулатов Муса керте дӀхачул тIехьагIа йовзаргйоацача йоалаш хувиналар бригада. ХьалхагIа шоашка хиннача участкаш тIа хьувкъам лакхагIа кхебе баьлар хьалхагIа ленз цу бригаде болх беш хинараш. Из аьттув баьлар къахьегам кхетамка вIаштIехьбаккхара кулгал нийса дар бахьан долаш.

Муса тIавенача хана во дар бригаде лаьтта гIулакхаш, лукхагIа йола техника болх беш яцар. Во кийчдаьча лаьтта тIадийнадар, ялаташ, дIатоссача фун боарам ниса хиннабацар. Уж участкаш яйна я, цар тIара доадама хIама йоаккхалургьяц, аьнна хеташ бар совхозера цхьабараш.

Цхьабакъда цу уйланна тIехьа вала сихваланзар Муса. Лукха корта лозабаьчул тIехьагIа кхы тайпа уйла дег чу ера бригадира — цо лаьрхIар техниках, удобренех дикагIа пайда эца. Ийс трактор я бригаде. уйла йора цо, цхьабакъда, уж кIезига я. Дийнахь а бус а цар болх бергбола гIулакх вIаштIехьлаккха деза. Муса тIавале а ситтар гурахьа лувча ялагашта суперфосфаташ. Сихха урагIделалора ялаташ. Иштта тIадоалар оасар а. Къаьстта кхераме дар IажагIа аьаа. Цунца къовсам доаттабе безар.

Иштта дIаболабир кердача бригадира болх. Мусас техника тоайир, цо лерттIа болх бора. Ше хIама дIаюв лаьтта дика тоадара эшача хана удобренеш товсар, оасарна къовсам доаттабора. Мусас эггара дикагIа йола ха хоржар кхашка гербицидаш товсара, нулухьа оасар дIадоалар, хIаьта культураш тIа-тIа лукхагIа низ белаш урагIйоагIар.

Дика хьийкъар Мусай бригаде ялат. Бригадира кхетадора, керттердар из чуэцилга хилар. Ялаташ хьакха долаладале хьалхагIа бригада механизатораш Арсамбиев Салаудн, Вахабов Коси, Магомадов Рамзан, кхыбараш хьагул а баь, къамаьл дир царца Мусас. Цар лаьрхIар беррига низ ялат доа ца деш чуэцара тIабахийта. Ялат дикагIа кхаьча кхаш къоаста а даь сихха араьхар комбайнаш. Дийнахьа а бус а кхай тIа хулар цу хана Муса. Ялаташ чуийна даьначул тIехьагIа хьежача — результаташ дог гIоздоаккхаш хилар. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 21 центнер совгIа кIа а 19 центнер мукх а чубера.

Бригадера нах хьоахабаь цкъа къамаьл хилар тха Хасбулатов Мусайца.

— Ши-шиий гIулакх лукха дезаденна ва тхоах хIаравар, хIараценна шиий дего къоабалдеш дола гIулакх, найседенная, — аьлар Мусас, — из да кертнер дар.

Да а да из ишта. Из бахьан, долаш лаьттах деггъэккхац механизаторий а, е бригадира а. Цудухьа доах толамаш, дIахезай Хасбулатов Мусий цIи.

Лукха ха я Муса механизатор вола. 18 шу хьалхагIа механизаторе школа йисте а яьккха, эггара хьалха трактора ко бе деллар совхоза объездчика Идриса воIо.

Цхьа бахьан доацаш дацар зIамигача сага механизатора говзал харжар. Боккъалдар аьлча, уж бахьанаш шиь дар.

Цкъа-дале Мусий ворхххIе да лаьттанца болх беш хьабаьхкаб, цудухьа ахархочо хьега къа долдача хIамал дезагIа доархIаш хинная цар дезале. ШоалагIа-дале, деша ватIача хана ленз цун хьоашал тоссаделар цхьан башха-дикача сагаца — агрономаца.

Дага а доацаш хилар Мусий агрономаца хьоашал тоссадалар. Шийца цхьан классе деша дагIача бераща сихха школе водар Муса.

Цкъа цхьан саго сонадир бераш.

— КIантий, — аьлар цу саго цеп а дана шийна кIирденна бIарахьежаш латтача дешархошка, — шоай занятеш йисте яьлча лаьттай образецаш дIаяхьа новкъостал дергдий оаш сона?

...Лаьттай образецаш чуйола яьшкаш а йина уж болхача хана, бераша дикагIа кхеталергдолча тайпара лувцар агронома, проба яккха ше лаьтта сенна пийцал. Новкъа боагIаш бераштa е цIагIа а, е школе а цIаккха ца хеза хIамаш дийцар агронома. Гучох, шийи гIулакх лукха дезаденна вола специалист хинна хила веза из. Лаьтта дIахьа деззача дIа а дехьа вIашагIкъасташ, агрономо шийи керда хоттагIий хьоашалтIа хьийхар ше волча лабораторе микроскопа чу гIолла «лаьтто са миштa доах» хьажа.

Лукха ха дIаяхай цул тIехьагIа, цхьабакъда, Мусийна дика дагадоагIа из долла хIама. Цунна из дагадоагIар ахархочун атта боаца болх ше дIаболабеча хана а. дагадоагIа хIанз, ерригa халонаш тIехьашкахьа йисача хана а. ХIанз боккхача безамца ше дIаIомаю знанеш доттагIашта — механизаторашта. Хасбулатов Мусас тIа-тIа лукхагIа лакхъю ший знанеш, балха опыт. гIулакх кIоаргга довза Iомаву бригадера хIара член а.

Цхьабакъда, шийна карагIдаьначох кхоачамбеш Iаьдал дац Мусий, даим кердадар, толашагIдар лех цо. Махулла дикагIа найда эца гIерт из юртбоахама техниках.

Цхьа ха яр, техника малагIча хьала тIа я хьожаш совхозе цхьаккха сaг воацаш. Кулгалхошa а йоахар: «Кхашкара балхаш сихагIа чакхдаха деза, хIаьта Iай тракторашта ремонт ергъя вай». Цу гIулакхага лукха ахча дозар хIаьта цо продукци яккхарга дIабола мах лакхбара. Уж гIулакхаш хуьнилга вIаштIехьлаьккхар Мусас. Цо ший бригадерча механизаторашкара хьадийхар машинашка хан-ханнахьа хьежилга. Шоашка аьннар чакхдаьккхар механизатораша: машина хиина сакхат гураша чадаьлча, циггача дIадоаккхар цар из, Iай ремонт ярга хьежаш ца а дуташ. ХIаьта цу хана ленз тракторащ телхаш йола моттигаш кIезигагIа хила яьлар. Цу гIулакх новкъостал дир Хасбулатова бригадана районе эггара хьалха машинаша цаI ах—шин сменах болх белга вIаштIехьдаккха.

ХIаман кхом барцеи хьурмат дарцеи белгалйоалаш я бригада. Укхаза кхыметтел совдола балхаш а дIадаьхал юкъера: шиша а цхоккха а профессеш Iомаяьча трактористаша бу хIанз слесараша баь болх.

НийсагIа йола агротехника я бригаде делаер, хIаьта цо, юртбоахача культурай хьувкъам лакхбара аьттув а боаккх.

Соахка болх дика барах лакхара правительственни совгIат делар Хасбулатов Идриса Мусийна, цун накха, сийрдбаьккхар «Знак почета» яхача ордено. Из правительствас совгIат деннача тIехьагIа кхы а дикагIа бу Мусас болх. Керте латта бригада Сийлахьбоккхача Октябра юбилей сийна социалистически яхье а яьнна, кхы а доккхагIа толамаш доахаш я. Надтеречни района «Гвардейский» совхозе яхье яьнача бригадашта юкъе шерра цIа боахаш хьалха йола къахьегам лукха беш вола ахархо Хасбулатов Муса керте латта тракторно-полеводчески бригада.

Юбилейни шера декхараш-м доккхий да: 725 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 25 центнер фуалъяьхача хьажкIий, 180 центнер мошача доакъара яккха еза. Тешшаме ала йиш йолаш да шоаш денна дош бригада членаша толаме кхоачашдеш хилар.

ХIанз ка бола ялат чуэцаш я Мусай бригада. Дика кийчдаь «арен кемаш» шерра дадача кхашка арадаьлар. сихача темпаща чуийца баьккхар 700 гектара тIара мукх. ХьалххагIе а даьча доархIачаша хьахьокхараш дог гIоздоаккхаш да: хIара гектара тIара даьнна ялат лийрхIачул 1—2 центнер лукхагIа да.

Цхьайолча участкашка хIара гектара тIара чуийца кIа 32 центнер да.

Ка бола ялаташ чуийца доалладие доакъарийна лаьрхIа хьажкIаш дIае лаьтта оах бригада. Октябра 50 шу дизар дездеш советски нах сийленца накъаболхаш йола вай Даьхе кхы а чIоагIагIеи низ болашагIеи хилийтар духьа лега лукха безаш болча цу балха тIа тар ме лу лукхагIа хIама хьаде гIерт Муса.

М. ОСМИЕВ.

ЗЕ ДЕРГДОАЦАШ ЛЕЛАЕ ДОХЬАЖА ХИМИКАТАШ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитете

Наьсарен района «Экажевский» совхозе дохьажа химикаташ миштa делаю хьожаш тохкам а баь, укх деношка из дош дийцал Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето.

Цу совхозе гIожача тайпара телхаьй дохьажа химикаташ делаяра, дIаса кхахьара, царца беча балха кхераьлен бокъонаш. Совхозе лукхьала дохьажа химикаташ делае лаьрхIа склад йоллашехь а уж делаелга во вIаштIехьдаьккхал. Цу складе Iойоассаь цемент латт, кхы йола материалаш делаю, цу чу я механически мастерской а аккумуляторни а. Дохьажа химикаташ чуйолча складагара 100 метр мара гаьна яц ялатий склад а керттера хьег а. Цу гIулакхо тардлийта йиш я кхачан а доакъара а ялтах дохьож кхетийтилга. Складе йоцаш яц душ а, гардероб а, кулгаш дула моттиг а, йоацаш я тарапа дегазаш ю, из юла-ютта, доаттаю-уллаю площадка. ЛукхагIдараш ниттIа йола дохьажах диза галеш уй тIа вIашка а лийтта латт стеллажаш яц. Дукккача дохьажаш тIа этикеташ яц, уж мел такеенчность, делал долаш да хойта белдалонаш яц. Склада дохьажа химикаташ доаттае боккъо хилара паспорт доацашехь а дубхача хана деза цу чу доаттаю 9,5 тонн ДДТ-еи, гексахлоранех препараташ, 4 тонна ТМДТ, 3 тонн № 30 йола препарат, 5 тонн кхыдола дохьажаш. Дохьажа препараташ тIаахара а дIаахара а учетни документаши оттаьча формага хьежжалер тIа делаяц.

Дохьажа химикаташца болх бераш биза Iаланбаьбац уж шоаш лорабара йолча средствашца: распираторашца, противогазашца, комбинизонашца лаьрхIа йолча пропиткаца, и. кх. дI. Спецбарзкъаш а лорабалара юла кхы гIирсаш а цо да, из бахьан долаш цар диза Iаламлац дохьажаш чакх ца дулалла. Дохьажа химикаташа бIехдаь спецбарзкъаш цIендолга, дутталда, кхахара тегилга лерттIа вIаштIехьдаьккхалац. Болх бераша уж шоай цIагIа дутт, шоаех а шоашта гонахьарех а дохьож латара кхерам болланехьа а.

Сердиза кулгалхоша (нн. Мальсагова, Алботачаева) вIаштIехьдаьккхадац болхлошта доацача ханарча кураш кхерамален техника, дохьажа химикаташ делаяра санитарно-гигиенически бокъонаш Iомаелга. Лукхача болхлошта хац дохьажа химикаташ фу зенеш де йиш йолаш я, цар ший ханнахьа шоашта лораш хьежийтац, спецшура халдаьза массаж а мелац, кIезига нийслац цар спецбарзкъаш а ца дувхаш болх бу моттигаш. Совхозе нийсъенай кхуинбоагIарашка дохьажа химикаташца балхаш дайта моттигаш а. Дохьаж а теха кийчдаь дIадув ялат масагаза а яхар мо тракторни прицепашца дIаккухь. Цхьабакъда, цул тIехьагIа прицепий кузоваш лаьрххIа цIен`а ца еш, цар тIа хувшабеш нах а кхувл, мухьаш а дIа-са а кхухь, цар лаьккъе доакъар а кхухьаш.

Района санитарни службас (н. Котиев), юрта боахама производственни управление (начальника зам. н. Гагиев) шиш боллаш бола пачхахьалкхен тIахьожам доаттабац дохьажа химикаташ делаяра, дIа-са кхахьара, царех пайда нйбара бокъонаш чакхъяхара, хоадам боллаш дола гIулакхаш дац царна болх беш кхерамзлен техника телха ца яйтара.

Юрта боахаме баьцовгIаш химически средствашца лораелга шердалар да дувзадена бахача наькха унахIено лоаара хьакъехьа йола правительства укхазадеш кхоачаш ца лорах, дохьажа химикаташ делаяра, дIа-са кхахьара бокъонаш, дохьажа химикаташца болх беш къахьегара хьалашо кхерамален техникеи телха ца йита хоадам боллаш дола гIулакхаш ца дарах «Экажевский» совхоза директора н. Мальсагова шиш боллаш бола бехк бе боагIилга лаьрхIад Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето. ХIаьта а уж кхоачамбоанараш цо хилийтарах Наьсарен районни юрта боахама производственни управление цунна выговор нь хилари кхоачамбоацараш дIадахара де доагIа гIулакхаш хIана цо деш хилари теркал а даь, из дош комитете лувцарах кхоачам бе лаьрхIад.

Комитето теркаме йийнад Наьсарен районни юрта боахама производственни управление начальника заместитела н. Гагиеви санэпидстанце керттерча доро н. Котиеви района боахамашка дохьажа химикаташ делаяра, дIа-са кхахьара, царех пайда нйбара бокъонаш лерттIа делаяра доаттабу тIахьожам чIоагI а бергба, дIахо йолча хана уж телха а яйтаргьяц шоаш, аьнна, хьакхайкадаьр.

Республика халкъа тIахьожама комитето районни халкъа тIахьожама комитеташ декхарийла яьй юрта боахаме баьцовгIаш лораяра йола химически средствашка юкъекхухьилга шердаларца дувзаденна бахача наькха унахIено лораяра де дезача гIулакхех бола 1965 шера 16 февралера СССР Министрий Совета сецами 1965 шера 6 апрелера Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета сецами кхоачамбара колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» органий халкъа тIахьожама группашца цхьана шиш боллаш бола тIахьожам оттабе.

БОККХА КХАЪ

Лукха беза машинаькъа Грозненски Гудермески хьалй коллективашта шоай самодеятельни артисташ. Дика самукъадоакх цар болхлойтелкъийна силоIача хана, сайрийнашка концерташ увттаду.

Лукха ха йоацаш боккха кхаъ кхаьнар Ростовера — производственни лахара хьокхамаш дахарах, художественни самодеятельносте хьинаре дакъа лацарах Къилбаседа-Кавказски машинаькъа кулгалхочех Доцрофсожеи совгIаташ дешнад тепловоза машиниста гIончийна нов. Озчинникова, вагонии лепо строгальщикана, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совета депутата Баканойнна, локомотивни лепо слесара нов. Иванниковна, Гудермеса стание болхлоеча нов. Михайловайна, вагонашка хьежача нов. Жидковна, кхычарна.

А. НОХОВ.

Торжественни концерт

Москве ССР Союза Доккхача театре Казахстана искусства говзанчий концерт хилар 1-ча июле. Цо хьахьекхар казахски халкъа башха-дика талант. Из концерт — Москве дIадихьача Казахстана культурам искусствам деной юкъмоттигера событи.

Москверча театральни музыкальни общественноста цIергIа безача хьаьшашна моаршал хоаттаташ вар СССР халкъа артист В. Г. Соколов.

Шорттига дIа-юха деллалу занавес. Хьалбоалаш латтача маьлха зIанараштa юкъ дошув санна леп советски Казахстана герб. Хьамсарча Москвага моаршал луш санна дек поэтически мугIараш:

Сай халкъа цIергIа,

Аз — Казахстана, боркал сал Россена...

Дог гIаддуг ираз долча къонала хьинаро, Казахстана иллеи халхарем ансамбла артистиай говзало.

С. Мухамеджанова «Казахски увертюра» лекхар Курмангазе цIергIча халкъа инструментий оркестра музыканташа. Укхаза къаьстта а боккхача низаца хьагойтар шоай башха-дикача инструментацара — домбрацара казахий массаззара а безам.

Домбрагара операгеи симфонически оркестрагеи кхаччалца—из зал никъ хьабенаб сийлахьча 50 шера Казахстана искусства. Халха кхыметтел ший йоазув а доацаш хиннача халкъа хIанз итташ профессиональни театральни музыкальни коллективаш, бIаьш самодеятельни ансамблаш я. Лалувгlараша чIоагIа деттача тIоарашца тIаийцар казахстански театрий талант йолча иллиалархой-солистий, артистий-любителий выступленеш.

Зрителашта боккха тоам бир къоначa казахски хореографе викалаша.

Концерт чакхдоаллаш цига дакъа лоацаш мел хиннараш сцена тIа ба. Ек Даьхен, Ленина, Парте сийна лекха йиш. Тlаккха, тIехьарча аккорда хьисапе, йогIа «ГIа хийцце баккха, новкъостий!» яхача цIаккха а къа ца луча илле оаз.

Казахски халкъа сийрда искусство оттае йоагIаш оттаьар цу сарахьа Доккхача театра сийлахьча сцена тIа.

(ТАСС).

ДЕШАРХОЙ ДИКА ГIУЛАКХАШ

Сунженски районера Серноводск яха станица юртбоахама кадраш кийчъярах дика йовзаш я. Укхаза я юртбоахама техникум, юрта боахама механизаце училища.

Республика дуккхача боахамашка производственни практиках договорех болх беш ба дешархой хIана. Беррига дешархой штатни балха моттигашца Iалашбаьб, хIаьта училище Iомадаьр кхашка практически лакхду.

Сунженски района «Победа» колхоза цхьоалагIча бригаде болх беш ба производственни хьехама мастера А. В. Подорожне группера дешархой. Комбайнера помощник ва практикант Дехтяров Геннадий. Къоначa механизатора раьза ба бригада членаш. «Из ялата доал де хови а дика комбайнер хургволаш хилар а хIанье хьагуш да», — йоах бригадир волча Александр Петрович Безбородова.

Ка бола ялат чуэцача нормаш 120—140 процент кхоачашъю Дехтярон Геннаде, Зотов Дмитре, Маркитанов Александра, Жердин Емельяна, кхыболча практикантaша.

— Ка болча ялата хьувкъам маьштаб шуи,- хоату вахa бригадир волча Александр Петрович Безбородовага. Тхо хьекха даьнна 381 га, ялтах 22,5 центнер лаьрхIа хиннача, чуийнай хIара гектара тIара 37,1 центнер мукх. Из во хьувкъам бац. хIаьта кIа чуэцача кхы а дикагIа хургья. ДIалахача хана ше а училища дешархо хиннав Александр Петрович. хIаьта хIана—сий долча бригадира ерригa ший опыт, мел хевр дIалу къоначa дешархошта.

Механизаторий станерча вахарга хьож тхо. Полеводчески стане чуводача наIарга хьалтеха я йеккха щит - плакат: «Октябра 50 шу дизара сийна къахьегама совгIат лой Iа!» ХIаьта дешархоша из да а лу. Хьинаре къахьийгачул тIехьагIа лергIа салаIа а хов царна.

Белгалдаккха дезаш да «Победа» колхоза кулгалхоша механизаторий быта, культурин вахара е ма йоагIара йоакхо еш хилар. Царна да кино, телевизор, цIеча уголоке шахматаш, шашкаш, домынош, газеташ, журналаш. «Тхоай еча йоакхоша кхы а дикагIча къахьегама толамца жоп дала безам боагIа», — йоах комбайнера помощника Зотов Дмитре. Уж дешаш лег тIара хилар хьахьокх хIара механизатора къахьегамо.

Иштта дика да гIулакхаш Николай Карпович Роякин бригадир волча шоллагIча полеводчески стане. Укхаза а хоза лувц серноводски училища дешархой къахьегамах лаьца. «Фу аргда Iа къоначa механизаторашa бе боагIача тайпара болх беш хилча, — йоах Николай Карпович Роякина. — Чуийна баьнна 344 гектара тIара мукх, хIанз чуэца доладу кIа».

Комбайнерий помощникаш болча практиканташа Золотов Владимира, Вагидов Ильяса 120—130 процент кхоачашъю нормаш ялат чуэцача. Тхо гIадлигад цу гIулакхана.

Къоначa механизаторашта юкъе дика бу агитационно-массови болх. Хан-ханнахьа арахел къахьегама листокаш, сатирически газета, молнеш, беседаш ю, укхаза йоккха терко ю ялат ца дойташ чуэцара.

В. ИВАНОВ.

ВIашагIкхийтта Iарбий Республика. Асуане СССР-а новкъосталца хьаьлеш латта электростанци.

-А. Мыушина сурт. ТАСС фотохроника.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«ЯЛАТ ЧУЭЦА КИЙЧА БАЦ»

Аьнна керте а яздаь яр 27 июне арадаьннача «Сердало» тIа кепа теха «Октябра 40 шу» яхача совхозе ялаташ чуэцача техникана ремонт елга мела лелаш хилар а кхыдола кхоачамбоацараш а дувца корреспонденци.

Наьсарен районни юрта боахама производственни управлене начальника нов. Льянова редакцега яздаь цу тIа дийцараш бакъ хилар а уж кхоачамбоацараш дIадахара фу даьд а. № 111 йола МТЗ-50 яха трактор ремонт а яь, опыт йолча трактористага дIаеннай. Ерригa ка бола ялат чуийлу комбайнаш (найдана йоацача ялarах учетера дIаяккха езача 4-нерах гара дIайиккхача) ялат чуэцача болх беш я. ХIаьта а 4 комбайн аккумулятораши релеи йоацаш я — уж «Селхозтехника» базе ца хилар бахьан долаш.

Боахаме йолаш йолча хьажкIаш чуийеча «ККХ-3» яхача 20 комбайнах 11-нена ремонт яь яьннай, хIаьта 6-нена хIанз ремонт еш а латт.

Статья тIа белгалдаь хинна кхыдола гIалаташ дIадаьхад, «Сельхозтехника» Къилбаседа-ХIирий отделене ремонтни заводе ремонт е яхьийтача «ДТ-75» яхача тракторий шин двигатела хIанз а ремонт яь яланза хилар ца лаьрхIача.

«КЪАХЬИЙГА ДАЬККХА СОМ»

«Сердало» газета тIа укх шера 11 июле кепа техача «Къахьийга даьккха сом» яхача критически статья тIа лувцар «Назрановский» совхоза Яндарерча отделене а кхыча а болхлошта алапеш дIателилга лерттIа вIаштIехьдаьккха ца хилар а цунах царна дукха хьовзамаш хулаш хилар а.

Цу хьакъехьа Наьсарен районни юрта боахама производственни управлене начальника нов. Льянова редакцега байтача хоама тIа йоах:

«1967 шера 15 июлерча Назрановски производственни управлене гIоллагIча приказаца «Назрановский» совхоза директора нов. Газдиеван керттерча бухгалтера нов. Костоевнен бехк баьб алапеш дIателара порядок телхаяйтарах, хIаьта совхоза болхлой балха тIара а ца боахаш, уж болх беши бахаши йолча моттигашка царна алапеш дIателилга вIаштIехьдаккха уж декхарийла а баьб».

«ХЬАЖКIАШ ЙОВШ ЛАТТ»

Укх шера 4 июле арадаьннача «Сердало» газета тIа кепа техаяр «ХьажкIаш йовш латт» аьнна керте яздаь йола критически заметка. Цу тIа дувцар Советски районерча Кирова цIергIча колхоза кулгалхоша хьажкIашта Iуналделга во вIаштIехдаккхар бахан долаш уж оасарах хьал а йикъа, йовра кхерам тIаатта хилар.

Цу хьакъехьа редакцега ше дайтача жопа тIа Советски районни юрта боахама производственни управлене начальника нов. Улубаева язду:

«Сердало» газета тIа 4 июле кепа техача «ХьажкIаш йовш латт» аьнна керте яздаьча статья тIа дийцараш бакъ хиннад. Районни юрта боахама производственни управлене совета решенегIа Кирова цIергIча колхоза председатела бехк баьб, хIаьта колхоза правленена тIадиллад колхоза агроном Н. Акаев балхара дIавоаккхилга.

Эшаш дола гIулакхаш дар бахьан долаш дикка тоаденнад дIайийнача пропашной культурашта Iунал делга.

ТАСС-а ЗАЯВЛЕНИ

Советски Союзи машар беза кхы мехкаши оарцагIдоахаш я ФРГ-е дIахо еш йола милитаристски антидемократически хьисапера кийчонаш.

Малхбузенгермански бундестаг хьажийта оттаьй Аденауэр волча хана а тIехьа кийчде доладаьчеи Эрхарда кабинето дIахо кийчдеш дIадихьачеи чрезвычайни оалаш долча законий сери. Чрезвычайни законодательство КПГ-еи дуккха прогрессивни организацеши ехкарнеи тоIаарцеи хьагучабаьнна бола антидемократически никъ дIахо хьолга да. Цу законий маIан федеральни правительствага миччa хана а ший экстремистски уйлаш чакхъяхар духьа мехка чрезвычайни положени оттаей бахача наькъа элементарни бокъонаш дIа а яьха исполнительни законодательни Iаьдал дизза ший бе доллеи цуига йиш хулийтаргйолаш йола полномочеш цунна яларах латт. ХьалххагIе а лерхIаш да парламент ший прерогативах йоаккхилгеи моллагIа тайпа а законодательни гIулакхаш цунга сецадайтилгеи, хIаьта цу хIамаша кулгаш хьадаста дезаш хул военни гражданскии Iаьдалий, царга низаш дайтареи бокъо йоацараш леладайтареи духьа. Чрезвычайни законодательства боарам боацаш чIоагIа мехка доал де бокъо лу монополешта, къаьстта а болхлой классеи цун массови организацей — профсоюзийи хьакъехьа, доалелаттарий политикана влиянии ярал духьале ярал йолча моллагIча торонах боах Малхбузен Германе баха нах.

Цу законашка хьежжа ФРГ правительствага бокъо кхоач маьршача хана а массанега а низагIа болх байта, забастовкаш ехка, ший хьашт дола професси харжара е болх бу моттиг хувцара йолча бокъонех нах баха, гражданаша шоайла дIа-юха яздеча каьхаташтa къайлагIа тIахьожам оттабе, судебни органашкара санкцеш йоацаш лувцаш нах чубехка, и. кх. дI. Политически организацей членаш болча ГДР граждашаща контакташ хьаллоаттаярах бирса таIазар дергдола законаш арадоах, доазув отталу хетараш дувца йиш йоацаши ФРГ граждашй кхыйола бокъонаш ехкаши.

Чрезвычайни законодательства милитаристски чулоацам, боккъалдар аьлча, къайлакхухьаш а бац. 1965 шера тIайийцача «простой» оалаш долча чрезвычайни законаша а-оттаду маьршача хана ах миллионни бундесвера военизированни «граждански оборона корпус» тIатохилга. Цу законаша правительствана бокъо лу экономика даькъе, транспорте, кхычахьа низагIа регламентаци йита.

ХIанз тIайийца даьнначеи кийчдеш латтачеи чрезвычайний законий чулоацамо шаьра хьахьокх, дувцаш дар мехка тIема - полицейски диктатура оттаяра эша хьалаш Iаламдара хьакъехьа хилар. Уж законаш нийшад бокъонаш йоацачеи низаш лечеи хьалашка Бонна авантюристически реваншистски наькъа еш йола духьале кагъе безам бараштa. ХIаьта цу гIулакха ФРГ-е Iаьдалаша лелаераш 1933—1939 шерашка Гитлера лелаяьраш санна йола методаши приемаши я. Цу хана а санна кийчъеш я долла хIама чулоацаш йола милитаризаце программа, гIана тIехьа гIа боаккхаш шеръеш латт тIема еш йола экономически, юридически, психологически кийчо. Доал деча лагере националистически тенденцеш лакхъяларо, гIоръяьккха ювца къаман - демократически парти а гуччахьа профашистски никъ лелабеш йола кхы тайпа объединенеши организацеши а хьахиларои чIоагIъярои хьахьокх, гитлеризма акхача традицей хьисапе из программа чакхъяккха гIерташ дола низаш мехка хилар.

ФРГ болхлой класса, цига мел бахача наха хьалхашка шийна боккха бехктохкам тIаэц ший викалашка правительстве чрезвычайни законаш тIаэцара тIехьа къамаьлаш дайташ а ХДС (ХСС) кулгалхошца цхьана бундестаге гIолла уж чакхдоахаш а йолча Германе социал-демократически парте. СДПГ лидераша цу тайпара никъ цIенбу милитаризманеи нацизманеи, хьалхагIа из хиина махиллара. Монополей диктатурагахьара эггара хьалха зулам дала тарлур социал-демократически парти ше, цун мугIарера членаш, профсоюзаш, болхлой организацеш я.

ФРГ доал деча гIозараша хьакхайкадеши хьаллоацаши дола цар лерхIа хIамаш дика довзаш да. Из да шоллагIча дунен тIема итогашта ревизи елга, ядерни герза тIакхоачилга, Европа малхбоален хьакъехьа, эггара хьалхарча аргIанна социалистически германски пачхахьалкхен — Германски Демократически Республика хьакъехьа экспанси елга. Бокъонца уж гIулакхаш чакхдаха лаьрхIа я чрезвычайни законодательство тIаэцийтара идея.

Чрезвычайни законодательства керда духьале оттаю Германски Демократически Республикапара а хIаьта иштта кхыча социалистически пачхахьалкхенашцара Малхбузен Германе гIулакхаш лертIадахарга болча наькъа тIа.

Цу лакхе яздаьчох иштта хьагу чрезвычайни законаш тIаэцилга духхьал хIанз ФРГ-е територе тIара, США, Англе, Франце тIема Iаьдалаш лоатгадеш йола къаьстта полномочеш дIаяхеи цу тайппара ФРГ тIемаполитически гIулакхашта малхбузехьарча державаех тийша хилар дIадаккхеи безам хиларо хьалхадаьккха да яхаш малхбузенгермански политикаша дувцар мел харц да. Мадарра аьлча, чрезвычайни законаша юридически база хьаю мехка сихха милитаризаци яра, хIаьта из Пентагоно лерхIарашца бокъонца нийса доагIаш а да. Чрезвычайни законодательство условно юкъеяьккхача хьалашка соахка шу чакхдоаллаш НАТО командоване ФРГ територе тIа чакхъяьхача тIема маневраша шаьра хьахьекхар, американски инаралаша из законодательство, ерригача тIема планироване керттера дакъа санна, шоашка эцаш хилар.

Малхбузен Германе бахача наха тIа-тIа дикагIа кхетаду, мехка реваншистски милитаристски гIулакхаш чакхдахара шерра никъ луш долча чрезвычайни законех мехка кхоаненна мел доккхий зуламаш дала тарлу. Цу законашта духьалдаьннад, къахьегамхой шерра тIоанаш а мехка йоккхагIа йола металлургий профсоюз а юкъе йола цар профессиональни организацеш а, интеллигенце боккхий викалаш, кагирхой объединенеш. ТIа-тIа лукхагIа цар сатем боабеши царна духьале еши ба ФРГ-ена доаллаха далача мехкашкара нах а.

Лукха ха йоацаш хинна зуламаш дага а доагIаш, Европа халкъаш чIоаггIа ала бокъо йолаш да ФРГ чрезвычайни законаш — тIема законаш «хьаштдац». Цу законий ерригa система, эггара хьалха аралаккха лерхIаш дола «конституци хувцарах дола закон» геттара духьала да Потсдамски соглашеней керттерча положенешта, цу даькъе пачхахьалкхен Iаьдала милитаризмаци тIехьаьккха централизаци яра духьалъерзаяь, германски граждашй керттерча демократически бокъонашеи паргIатонашеи денацификаци яра уж юхаметтаоттаяраи тIаерзаяь йолча положенешта.

Советски Союза кулгалдеча гIозараша даиза даргдоацаш лоарх ФРГ-е чрезвычайни законаш тIаэцара планашца дувзаденна тIабоагIа кхерам дIакхайкабелга. Советски Союзо лархIа а лаьрхIад, лоархIарг а да Потсдамски соглашенешта духьала ФРГ-ес тIайеча цхьана а решенешта дIахо а германски дош машара наькъаца къоастаяь далалца йолча хана цунна тIалоэкалеш долча дунен халкъашта юкъерча правони декхарех ФРГ мукъайоалийтаргйолаш ца хилар. ФРГ-е правительствап Потсдамски соглашенеш цунга телхайта гIерташ йолча малхбузехьарча державашеи кхетаде дела, малхбузенгермански милитаризманеи реваншизманеи Европерча халкъий сатеми кхерамален голхае а машарап адамленнеи духьаларча керлача зуламий наькъа отта а ца магийтара даиза дарг мел доацар де Советски Союзи машар безаш дола кхы мехкаши кийча хилар.

Польша юхаметтаоттаяра Ди

ХIАРА ГIА МЕЛ БАЬККХАЧА КХОЛЛАШ

Довзаш долча советски илле тIа оал «КъулбехЬарча лоамашкара къилбаседехьарча фордашка кхаччалца...». Уж дешаш Польшах аьлча а тарлургдолаш да, хIана аьлча къулбехьарча цун дазькъа тIа — лоамаш, хIаьта къилбаседехьар чу тIа — Балтийски фордага кхаччалца яда шаьра аренаш.

Газет дешарашкара аз ех тахан республике гIолла сайца пикъ бар а шоай пачхахьалкхе хьахилча денз 1000 шу дизар дездаь а хIаьта 22-ча июле Польша юхаметтаоттаяь 23 шу дизар белгалдоаккхаш а долча польски халкъа къахьегам гаргагIа бовзар а. Вай гид хургья Польски Халкъа Республика Керттера статистически управлени.

...Бутера Олере кхачалца е Татрински лоамашкара Балтикага кхаччалца долхе, шоана бIаргагургIа Польша арений мохк, къаьнарча замкайи хIанзарча архитектурни хозалца лепаш йолча кердача городийи мохк хилар, кердача йоккхийча промышленни округийи йоккхийча аргалонийи мохк хилар. Из деррига а къахьегам дукхабезачен дог гIоздаьнна долчен, ший сийлен мах дика бовзаш долча, 23 шу хьалхагIа боккъонца йола паргIатои кхычарех тийша ца хулген шийга кхаьча долча, къахьеген кхоллеи, социализм хьалъе а машаре даха а бокъо шийга кхаьча долча халкъа карагIдаьнна гIулакх да.

Миштай из, халкъа Польша, 1967 шера июле? Жоп лоацца дала йиш йолаш да: из ба вахар тоалуш латта мохк. ХIара денна, хIара сахьата хувцалу цун сибат. Халкъо бIубенней лерргIен кхоачашъю мехка дIахо социалистически индустриализаци яра программа, экономика сихха дегIаухилген бахача наьха вахара боарам айбелген шоаех тайша дола доакъош дегIаккхувлилга къаьстта теркал а деш. ХIанз Варшаве кепа теха арахийцача статистически справочника тIа хьежача, шоана цу тIара корадоагIаргда халкъа турпалера къахьегами мохк дIахо дегIаккхувлара перспективаши хьахьекха хилар.

Цу тайппара, толаме кхоачашъеш я керда пятилетка. Еррига промышленни продукце юкъара мах укх шера 837 миллиард злотых совгIа хургба. Производства средстваш хьаю производстве 7 процент дукхагIа хила езаш я, хIаьта потреблене средстваш — 4,8 процент дукхагIа. Итташ электростанцеша укх шера йоаккхаргья 52,1 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги. ТIа-тIа дукхагIа боах кхераи кIор. Исторе чухь эгтара хьалха 10,2 миллион тонн болат лургда халкъа боахама польски металлурге. Из да дагарйича пхелагIа йола Нови Гутера В. И. Ленина цIерагIча металлургически комбината домна а советски документацех хьалъяь конвертоэно-кислородни установка а болх бе йолалийтарах хьахиннарах. 582 эзар тонн минеральни удобренеш кхоачаргья юрта боахамга. 0,5 миллион тонн цIенача сера, 100 эзар тонн хIана дац аьнна алюмини, 196 эзар тонн цинка иштта кхы дIахо а—цу тайпара дегIаух тахан польски промышленность. Из деррига рузкъа хьакхоллари дебадери къахьегача наьха 9 миллион хIана дац аьнна дола эскар да.

ХIара гIа мел баьккхача кхоллаш да хIамаш. Плоцках сатийна иллача Висла тIарча городках—лоацчача хана йоккхача химе столице хиннай. Нови Тыхы 8 эзар саг ваха керда социалистически город а хинна дIаэттай. ХIараненa йовз Новая Гута яха город. Из хIанз исторена юкъеяхай. Козенице яхача провинциальни моттиге хьалъергйолаш я Польше эггара йоккхагIа йола 3 миллион киловатт низ хургбола электростанци.

Халкъа Польше ваха хIара саг цецвоаккх халкъа къонало. Республике бахача нахах 49 процент бараш — уж 24 шерага кхаччалца ха йола къона нах ба. ХIаьта, заводашкарча сиренаша а вузашкарча звонокаша а болх е занятеш чакхъяларах хоам баьчул тIехьагIа шоай кердача цIеношка цIаьха болалу уж. Цу зданеша дог хьест тайп-тайпара хиларца, сийрдачен безамерчен суртехьа тоаль хиларца. Укх тIеххьарча 5 шера эксплуатаце дIаеннай 800 эзар гаргга керда квартираш. Иштта къахьегамхой гIулакх деш да итташ театраш, дукха эзараш кинотеатраш, библиотекаш, полякашта дукхаезаш йола кафеш.

Керда хьувкъам чуэпаш латт хIанз мехка кхашка. Специалисташа яхачох, хьувкъам лакха хургболаш ба: 17—18 центнер ялат хIара гектара тIара. ХIаьта а, дIахо хьувкъам лакхбелга лоархIамегIара дехкар долаш дуc. Цудухьа химега йохийтача капитальни вложеней программа тIа хIанз керттера моттиг дIалоац минеральни удобреней промышленность дегIакхувлаpo. Ер шу юкъедахача хана, тIеххьарча переписа даннеша яхачох, 10,6 миллион бежан дар, хьакхарч — 14,4 миллион, жа — 3,2 миллион.

Варшаве е Кракове, Катовицашка е Гданьске миччахьа шо хуле а — хIара гIа мел баьккхача моттиге шоана бIаргагургIа советско-польски доттагIал чIоагIлуш латташ хилар. Цунах латт вай юкъара низаш хухлувла хьаст а социализми коммунизми толаме хьалъяра бола тешам а, кхерамзлен машари Iалашбара бола тешам. Вай доттагIал чIоагIдаран дегIакхувларан боккхача лоархIаме я польско-советски доттагIала общество. Цун коллективни членаш я 10 миллион гаргга саг чулоацаш йола 17 000 предприятии 19 000 школьни организации.

ДоттагIала шоай тайпара маякаш я Советски Союза новкъосталца хьалъяь а кийчъяь а 100 предприяти. Иштта Советий мехка заводашка болх беш я «Польше хьаьяй» яха марка тIалатта оборудовани. ХIанз Советски Союзо ший поставкашца Iалашдеш да 90 процент Польшана эша аьшка вуда, 100 процент хIана дац аьнна дола мехкдаьтта, 67 процент боамби. Ший аргIачна халкъа Польшэ СССР-о а доаттаю комплектни оборудованиш кердагIа йола хIанаава машинаши.

Ший кердача исторе 24-ча шера чу йолаш, халкъа Польша бIубенна йола Польски ВIашагIкхийттача Белхлой парте белгалбаьча новкъа гIолла.

Варшава. **Виктор КУЗНЕЦОВ,**
ТАСС корреспондент.

Варшавски университет. Укхаза лакхера образовани яьккхай эзараш кагийча нахен мехкарашеи. Цу кердача интеллигенце доккха эскар—боккха низ.

ЦАФ-ТАСС сурт.

Болгарера хьаьший

ТIа-тIа чIоагIлуш доагIа советски болгарски мехкдаьттахой доттагIал. Дукха ха йоаццаш Сунженски районе баьхка хилар Болгарера хьаьший.

Болгаре цхьан йоккхача бурув деттача предприяте лабораторе заведующи Иван Дочеви «Мехкдаьттеи газ» яхача пачхахьалкхен производственни объединене юкъмоттигерча лабораторе инженер Невяна Герчеван вIашагIкхийтар Карабулакски бурув деттара контора № 153 йолча буровоя коллективаца. Царна юкъе безаме дола доттагIала къамаьлаш хилар. Хьаьшаша дийцар болгарски мехкдаьтта промышленноста карагIдийннарех лаьца. Боккхача безамца хьийжар уж буровойга, лоабата раствор кийчъяра, цун утяжелене, химически обработка технологе а скважина йоаккхаш бурув деттара технологе а дух тIа бийлар.

Хьаьшаша деча дерригача хаттарашта хьдда жоп тийлар № 153 йолча буровоя начальника Ю. Шкурата, карабулакски бурув деттача контора лоабата растворий лабораторе заведующе З. Сапроновас, бурувой мастера Б. Помякушина, лаборантка В. Щетининас, кхычар.

Вай болгарски доттагIий чIоагIа раьза хиннабар шоаш буровой бахкара а безаме тIаэцара а, хIаьта мехкдаьтта лехарашта дега тIара баркал а йоахар цар.

А. БАКАЛЮК.

КХОАНА ТОРГОВЛЕ БОЛХЛОЙ ДИ

ШОАЙ БОЛХ ДУКХА БЕЗАШ ХИЛЧА

Грозненски центральни универмаг ца йовзаш саг хургвац вай республике. Цун йоккха ши филиал я: цаI Революце проспектах шоллагIъяр центральни рынкана юхеи.

Керте денз когага кхаччалца тIадувха барзкъа, из хьаде материал, культурах боахамеи товараш, везачоа дала совгIат — цIи мел йоаккхаргйола хIама хIана дац аьнна дола товараш полкаш тIа хоза нийсдаь да универмаге а цун шинна филиале а. Грознера а республикера а 13—14 эзар саг воагIа универмаге хIара дийнахьа. Царех дукхагIа бараштa цигара корадоагIа эшар. Нагахьа санна тахан из товар е эшаш йола размер цу йоккхача тика чу еце, цунна заказ де йиш я. Универмага массе а отделе да «эшача товара заказ ду книжка».

ХIара бетта тIеххоачашъю товараш дохкара план коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара къовсам лоаттабеча универмага болхлоша. Укх шера хьалхарча квартале енна карара кара тела ЦIе байракх хьанз а йолаш я царга, цул совгIа Октябра 50 шу дузача юбилейна хеталь ЦIе байракх яккха а дага ба универмага болхлой.

Шовзткъеи итт гаргга отдел йолча универмага йоккхача коллективана юкъе дукха ба наха чIоагIа баркал оалаш болхлой.

«Дег тIара баркал ях оаха № 11 йолча секце продавецашта. Шоашта тIадена гIулакх безаме, дика кхоачашду акхар. Коммунистически къахьегама бригада яха цIи йоагIаш еннай укх секце болхлошта. ЦIаьхха а дег тIара доккха баркал шоана», — язду мехкдаьтта института пхе студента, зини даьри дохкача отдела жалобайи предложенейи книжка тIа. Цу тайпара баркалаш дукха да цу тIа яздаь. Цар хьахьокх Азарова Раиса Акимовнас кулгалдеча отдело нийдархой хьашташ миштa кхоачашду.

Кооперативни техникум йисте а яьккха 1964-ча шера ера Азарова цу хана «Гвардейски» улицах хиннача универмага балха. Хало дар къонача продавеца юххьаьца белх дIаболабаьча хана, цхьаккха балха опыт яцар. ХIаьта нийдархой тайп-тайппара оамал йолаш ма бий. Царна массанена а тоам бе ма дий хала. ХIаьта а цу ший балхах дика лоархIаеш хьайоагIа Азарова. 1950-ча шера денз универмага зипаш, даьреш, кIадаш дохкача отдела заведующи я из.

КIезига бац ткъо шу совгIа йолча хана Раиса Акимовнас ший балха говзал йоккхача камаьршалца дIа а луш Iомабаь болхлой. Универмаге а Грозне кхыча тикашка а балхаш деш ба уж. Азаровай ученица хинна я хIанз цу отделе болх беш йола Иншакова Наташа. Дика бу цо ший болх. Иштта дика Iомалуш хьайоагIа торговле къона болхло Кабацкая Таня а.

Р. А. Азарова керте латтача отделе болх беш шийтта саг ва, торговле болхлочун Денна товараш дохкара план тIеххоачашъ а яь нахъа баьхкаб уж.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна яьржача яхье универмаге хьалхара моттиг я цу отдела барттайнача коллективага. Партеи правительстваси лакха мах баьб цун къахьегама. Цу коллективана керте латтача Азаровайна соахка балха тIа лакхара толамаш дахарах ЦIеча Байракха орден еннай. ХIаьта еррига коллектив а каст-каста совгIаташца, ахчан премешца белгалйоах.

Ший балха говзал хадданза лакхъеш хьайоагIа Р. А. Азарова. ХIанз заочно дешаш я из советски торговле Московски институте. Общественни вахаре а хьинаре дакъа лоац цо. Универмага партийни бюро член а, советски торговлен потребкооперацеи союза обкома президиума член а я нов. Азарова. Цуна тIадилла моллагIа а гIулакх тешшаме да.

Г. ВЕДЗИЖЕВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Р. А. Азарован М. Е. Володинаи нийдархой гIулакх деш ба.

Сурт автора.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара дикача гIулакхашца накъадахара лелаеча социалистически яхьа юкъе а яха, доккха дехкараш тIайийцад Грозненски горпищеторга коллективо.

Дукха болх баьб торгови предприятешта капитальни ремонт еши уж кердача тайпара кийчъеши. Ер шу дIадоладелча денз тоа а яьй, юха кийч а яьй Калинина цIерагIча поселкера № 21 йола тика, Окружной улицагIара № 32 йола тика, Октябрьски районера № 85 а № 87 а йола тикаш. Ленина улицагIа дукха квартираш а йолаш керда хьалъяьча цIеношка № 54 йола керда тика хьайийллай. Микрорайонерча № 56 йолча тика чу хьайийллай дулх дохка лареки хиш, сокаш, мороженi йохка отдели. Цул совгIа, хьайийллай дулх дохка кхы цхьаьккха ларек, хиши сокаши йохка кийчъяьй ши отдел. Центральни рынкерча павильоне шуреи шурий продукташи йохкалга вIаштIехьдаьккхад. Дукха болх баьб тыловойи холодильнии оборудованепа тикаш кийчъеш. Алхха, укх цхьан шера кхы тIа а 54 холодильни установка оттаяьй тикашка.

Продовольственни товарий ассортимент кхы а тIаккхетийтаран шеръяран депзакупа хьисапе 34,4 эзар сома маьха продовольственни товараш нийнад.

Нийдархошта хьаштдараш малагIа товараш да хар а товараш шерра довзийтар а духьа № 75 йолча тика чу товараш дохкаш выставка хиннай берий кхачан продукташтеи кхачан концентраташтеи дегустаци а еш. хIаьта № 33 йолча тика чу кондитерски хIамаш йохкаш выставка хиннай. Выставкаш оттае дерхI чкъаьра, макаронни изделеш, товарий кхыдола тайпаш дохкаш а.

Уж мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш хьалхарча а шоллагIча а кварталера розничный товарооборота плаяаш тIеххоачашъяьй Горпищеторго. Хьалхара ах шу бIаррча хьайийцача товарооборота план 101,9 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа 288 эзар сома маьха товараш дехкад бахача вахага.

Торга болхлой еррига коллективо болх дика бар бахьан долаш даьхад уж толамаш. КъахьегамхошадIадехараш диза кхоачашдара даим йоакхо а еш, балха тIа эггара дукхагIа толамаш даьхад №№ 87, 56, 7, 75, 85, 15, 22 йолча а кхыча тикай коллективаш. Товарооборота план даим тIеххоачашъю цу тикаша. Тикашка массаза а хул товарий шерра ассортимент, нийдархошта гIулакх дара культура лакха я.

Торгови болхлошта юкъе а нийдархоша а чIоагIа сий деш ба дукха торгови болхлой, царна юкъе: № 39 йолча тика чу латта Заводской райсовета депутат нов. З. Д. Дзейгова, «Отличник Советской торговли» яха наькха тIа йоаллаю значок енна торга болхлой, тикай заведующеш нн. Чуприков, Навразов, Джанхотов, Горбунова, йоккхагIа йола продавец Дорошева, кхыбараш.

Цар балха хьокхамаш тIехдика а гIулакх дара культура лакха а хиларах 43 болхлочоа «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи еннай. Царна юкъе ба тикай заведующеш нн. Бахухаджиева, Рогова, Стукалова, Середа, продавецаш: Ахматханова, Фатфутдинова, Трынкина, Дахно, Ажигова, кхыбараш.

Цу болхлошта торгови гIулакх тIехика хайна ца Iеш, цар нийдархошна доттагIала бувзамаш, дикадар хилар ловш, Iимерза гIулакх хиларах денгара-денга тоаду шоай балха хьокхамаш.

ХIанзара торговли экономически оагIув йолаш хинна ца Iеш, моральни оагIув а йолаш йола чоалхане процесс я. Цудухьа, тха торга болхлоша тика сибат даккхара, из кийчъяра йоакхо яь ца Iеш, мах бара методаш эргайоахаш тоаль ца Iеш, нийдархошцара шоай бувзамаш а тоаду.

Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац торга 96 болхло шоай квалификации общеобразовательни боарами лакхбеш хилар, хIаьта царех 46 саг техникумашкеи институташкеи заочно дешаш ва.

КПСС XXIII-ча съездо вай халкъа материальни хьал-тороеи культурни боарами дIахо лакхбара программа оттаяьй. Цу гIулакха боккхача лоархIаме я торговли. Торговле хIара болхлочун декхар да Сийлахь-боккхача Октябра сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара деррига низаш тIадахийтар, балха тIа кхы а доккхагIа толамаш дахар.

В. ШИШЕНИН,
торговле гIулакхашта вола Горпищеторга директора заместитель.

ЦУН СИЙ ДУ

Тоалуш, хозлуш йоагIа Грознера № 1 йола микрорайон. Керда район кхоачаш хьадъяь а яьинаи, цхьабакъда, хIаналехьа холуш да цун хургдола сибат: хIара улицагIа тай техача санна нийса дIаегIай газонаш, тайп-тайпара гаьнаш. Наьха хьашташ диза кхоачашдергдолаш Iойохкаш латт тайп-тайпара мастерскеш тикаш. Кхоана вай дезду торговле болхлой ди. Цудухьа массехк дош ала безам ба са № 56 йолча тика заведующех Мусаев Ражапа Мухьмадах.

1958 шера болхло волаш мах беча организацешка болх бе волавелар Мусаев Мухьмад. Дукха ха хьалехьа из вохийт горпищеторга № 7 йолча тика склада заведующе гIончалла. Цул тIехьагIа ларека чу оттаву. Цига а план даим тIеххоачашъеш, наха культурно гIулакх деш чакхваьлар Мухьмад. Цудухьа микрорайоне продовольственни тика хьеллаш заведующелла мала вохийтаргва вай, аьнна дукха уйла е йийзанзар горпищеторга кулгалхой. Мусаев Мухьмада ший болх вIаштIехьа мишта баьккхаб холуш да тика чу ваьлча а хIаьта иштта жалобаши предложенеши дIаязъеча книжка тIа хьежача а.

№ 56 йолча тика тIа вахар шийна чел эшаш йола продукташ йоацаш юхаверзаш. Шен-ноаноша дег тIара баркал оал тика еррига коллектива. Цхьабола кхача эца хьалхагIа санна хIанз городе аха безаш цар. Шоай болх цIена беш, нахаца аздел долаши Iимерзеи ба тика болхлой. Кердача районе бахача наха дехарца хIана тика чу хьайийллай дулх дохкеи хий дохкеи отделаш.

Ди тIехьа ший говзал лакхъеш хьавоагIа Мухьмад. Грознерча кооперативни техникуме 4-ча курсе деша вагIа из, хIаьта цо дика а деш.

Советски Iаьдал этта 50 шу дузача денна сийленца накъабахара социалистически яхье баьннача тика болхлоша 108,3-процент кхоачашъяьй ах шера план. Планал 23 эзари 2 бIаьн сом совгIа мах баьб цар. Микрорайоне бахача наха лоархIаш а сий деш а ба эхь-эздел дола продавецаш Н. М. Петрова, Х. А. Аслаханова кхыбараш а.

Х. САЙГИТОВ.

МОЛДАВЕ КОМПАРТЕ ИСТОРЕ МУЗЕЙ

Кишиневе хьаеллаш я Молдаве компарте исторе музей. Цун директора — парте къанача члена Степан Зеленчука АПН корреспондентага баьча хоамех, музей экспозице дувцаргда царизм дIаяккхара парте къовсам лоаттабаьча хьанарча Молдаве большевистски организацеех, Октябрьски революцеи Граждански тIем тIеи цар дакъа лацара хьакъехьа, бессарабски революционни подполья гIулакхий хьакъехьа. ЧIоагIа уйла тIайохийтаргья Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIеи партизански боламеи, тIом сецачул тIехьагIа халкъа боахам юхаметтаоттабечеи дегIаккхувлачеи, дIахо социализм хьалъеча Молдаве компарте лаьца дакъа хьахьокхара. Музея болхлошта материалаш гулъе новкъостал ду Iилмахоша, революционни подполья ветеранаша, партийни активо.

(АПН).

ДЕГIАЙОАГIА «ПИСАТЕЛЬСКИ ФЛОТИЛИ»

Писателий съезд хулаш ший хьалхарча рейсе арадаьлар теплоход «Борис Горбатов». Цу тIа ба Францеи Кубанеи хьош бола 12 эзар тонн мухь. «Писательски флотиле» 18-гIа керда кема да из.

Боазаш болча писателий цIерагIа долча кемай флотили дегIайоагIа. Касттадашха цунна тIаккхетаргда «Николай Гоголь», «Николай Добролюбов», «Александр Блок», «Федор Гладков» яха кемаш.

(АПН).

Доазол дехьара

Вьетнама халкъ хьаллоацаш

Шийчура гIулакхаш ше къестадергдола бокъо хила еза вьетнамски халкъа, белгалдоаккх Вьетнама хьакъехьарча Женевски соглашенешта кулгаш яздаь 13 шу дизарца дувзаденна Вьетнамски кхалнаьха Федерацеги (ДРВ) Кхалнаьха кортамукъаленсоюзаги (Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронт) яхьийтача Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха демократически федераце телеграмма тIа.

* * *

Вьетнама хьакъехьарча Женевски соглашенешта кулгаш яздаь 13 шу дизарца дувзаденна французски кхалнаьха Союза кулгалдеча бюрос кепа теха араьккхай американски агрессена духьала хоадамболлаш йола шоай протест кхайнаяра Францe берриа кхалнах тIахьехаш йола заявлени.

* * *

Вьетнамски халкъа духьала агресси социаелга США правительствагара хьадехаш йола заявлени кепа теха араьккхар японски Иокогама яхача городерча 100 профессора.

Из заявлени, цун автораша яьча решенех, США-ан Японеи правительствашка а хIаьта иштта йоккхийча американски лакхерча дешара заведеней цIерагIа а йохьийтаргйолаш я.

* * *

ТIа-тIа йоккхагIа хул ГДР общественни организацешси къаьст-къаьстача гражданашеи шоай чотах вьетнамски халкъа деча новкъостала фонд. Юртбоахама производственни кооперативай ахархоша, ремесленникаша, предприятей кулгалхоша укх тIеххьарча шин шера цу фонде гулъяьй 7 миллион марка. ГДР халкъа къаман эскаре гIулакх дераша Вьетнама деча новкъостала фонде йиллай 2,3 миллион марка.

(ТАСС).

Китаера событеш

Кхыча мехкий агентствай кепайоазопои корреспондентащеи деча хоамех Китае дIахо а низ тIалоаттабу КПК ЦК председатела Мао Цзэ-дуна духьала а КНР председатель Лю Шао-ци хьаллоацаш а ба яхаш бехке беш болча провинцейи йоккхийча городийи партийни а пачхахьалкхен а деятелашта.

Дукха ха йоацаш Синине (Цинхай яха провинци) митинг яьй «контрреволюционни организацеш тоIадрна» (Китае хIанз иштта оал партийни, профсоюзни, комсомольски организацеех) дувзаденна. «Цинхай жибао» яхача газето беча хоамах, цу тайпара митинг гулъяра бахьан хилар «контрреволюционераш» оалаш бола, Цинхай яхача провинце халкъа комитета председатели парте провинциальни комитета шоллагIа секретари хиннача Ван Чжаона тIехьалатта цхьайтта саг лацар. Уж бехке бу «председатела Маонеи цун гаргтарча соратника Линь Бяонеи духьала хиннаб яхаш.

Цу газето беча хоамах, 13-ча июле Синине цхьаьккха а «къовсама митинг» яьй Ван Чжаона духьала. Митинге дакъа лаьцар итт эзар гаргга волча хунвэйбинои цзаофанеи. Улув ха а долаш митинге воалавир Ван Чжоа. Митинг вIашагIтехараша Ван Чжаона наькха тIа улг Iоэллар из сий доацача воахаш дола йоазош а даь, геттара лоха Iочуберзабаь корта а болаш лоаттавир из. Ван Чжао митинге бехке вир цо «хьалкъа коммунанеи боккхача толамаш» бIехача дешашца цхьарч нийнаб, Лю Шао-цина вувзавенна хинав» яхаш. Из иштта бехке ву провинцера «культурни революци» оалаш яри «хунвэйбиний болами» но «тоIабаьб» яхаш.

Гуандун яхача къулбехьенкитайски провинце хIанз а дIахо йоацаш я КПК ЦК Политбюро члена, КНР Госсовета премьера заместитела, хьалха КПК ЦК центрально-къулбехьен бюро секретарь хиннача Тао Чжуна духьалара компании. Из а иштта бехке ву цо «Мао Цзэ-дунеи цун идеяштеи дорха духьале еш хиннай», «культурни революци» оалаш яр чакхйоаккхача хана Лю Шао-ци ккъ лелабаьб яхаш.

Партийни пачхьалкхени деятелаш кхыметтел байча а кIалхарбаланзар царех дувцача метткIаьлей кампанена. «Юньнань жибао» яхача газета июльски номераша дувц «ревизониста» (иштта оал Китае Мао Цзэ-дуна группировка политически наькъа раьза боацарех) Янь Хун-яна — дукха ха йоацаш кхелхача БПК Юньнаньски провинциальни комитета хьалхарча секретара «шерра критика» йоаржаяь хиларах. Вепна воалла Янь Хун-янь бехке ву, кхыбола партийни пачхьалкхени деятелаш а санна, из а «председатела Мао наькъа духьалвийнна хилара, Лю Шао-ци хьаллоацаш хилара, наьха революционни болам тоIабаь хилара, вешта аьлча, хунвэйбинаша леладу бокъо йоаца гIулакхаш юха тоха гIирта хилара. Газето беча хоамах, Янь Хун-яна «шеррача критика» из кампани Мао Цзэ-дуна шийи оборона министра Линь Бяои указанех йоаржаяь хиннай.

«Цзилинь жибао» яхача газето 12-ча июле баьча хоамах Мао Цзэ-дуна группа моастагIашта духьалара из къовсам латташ йолча хана, цIий а мохкадеш чIоагIа доккхий довнаш хиннад Чанчунь яхача городеи Цзилинь яхача провинце кхыча районашкеи».

ТАСС, 19 июль.

БЕРЛИН. Халкъа боахам 1967 шера хьалхарча ях бетта дегIакхувлаш керда толамаш даьхад Германски Демократически Республико. Цу юкъа мехка промышленни производство 1966 шера цу хана хиначуна нийсйича 7,3 процент лакхъеннай. Бахача наьха доходаш 3,8 процент дукхагIа хиннай. Цу хьакъехьа дувц кепа теха арабаьккхача 1967 шера хьалхарча ах шера республика халкъа боахам дегIабарах болча ГДР центральни статистически управлене хоама тIа.

* * *

УЛАН-БАТОР. ДоттагIала визитаца яха МНР-е я БКП ЦК Хьалхара секретарь, Министрий Совета Председатель Тодор Живкови НРБ Халкъа собране Президиума Председатель Георгий Трайкови керте вола НРБ партийно-пачхьалкхен делегаци.

ХIанз дIайолаенна переговораш йолча хана хьоахадертда монголо-болгарски гIулакхаш дIахо дегIакхувлара дешаш, хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала а дунен коммунистически болхлойи болама а актуальни проблемаш.

* * *

ПРАГА. Брно яхача чехословацки городе чакхъяьлар Болгаре, Венгре, ГДР, Монголе, Польша, Румыне, СССР, Чехословаке делегацешеи банка викалашеи дакъа а лоацаш хинна экономически гIулакхаш цхьана леладара дунен халкъашта юкъерча банка Совета заседани.

Дагардар вIаши кхетадечеи цхьана гIулакхаш леладечеи хьалашка йийцар банка гIулакхаш эргадоахаш тоаде дезаш йола дукха проблемаш.

* * *

ВАРШАВА. Укхаза переговораш хилар Польски Халкъа Республикаи Демократически Республикаи правительственни делегацешта юкъе. Цига йийцар машиностроительни, металлургически химически яйгача промышленноста а гIишлой материалий промышленноста предприятеш цхьана хьалъяра а хIаьта иштта цхьана Iилматохкама институташи конструкторски бюроши хьалъяра а хьакъехьара предложенеш.

(ТАСС).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

22 июль, 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттаrIеладерхо (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Ашараш. 8.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 8.45 — Москва. 16.00 — Передачай программа (гIалгIай меттала). 16.05 — Литературни передача (гIалгIай меттала). 16.25 — «Торговле болхлой ди» яха передача (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Шоана дукха езаенна ашараш. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.23 — Къонал (нохчий меттала). 18.53 — «Зори Кавказа» яха радиожурнал.

УКВ: 9.00 — «Пандарч Полуднинцин Александр» яха концерт-очерк. 9.30 — «Наькъа тIа хьежалахь, дIаматга бер» яха школьникешта йола радиопостановка. 10.29 — «Лермонтови музыкеи» яха музыкальни очерк. 11.31 — «Китора сас» яха радиокомпозици. 18.00 — Музыкальни вIашагIкхетар» яха передача. 18.58 — «Любовь Яровая» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 19.57 — Латышски эстрадни музыка концерт. 20.23 — «Чивом Палко» яхача Ференца-Варкаша оперетта монтаж.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.00 — Бераштa дола фильм. 17.45 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл. 18.00 — Киножурнал. 18.10 — ЛадувгIалаш кердача стихашка. 18.30 — Бакъдолчох даьккха фильм. 18.50 — «Тувлаенна» яха художественни фильм. 20.05 — Шоана, бераш! 20.20 — Концерт. 20.30 — Киноникъбара клуб.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11: бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28:

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3-39-11: ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05232. Заказ № 3459.